



พิธีสังสการในวัยเด็ก

ชาวฮินดูมีความเชื่อว่าชีวิตมนุษย์ทุกคนตกอยู่ภายใต้อิทธิพลที่เหนือธรรมชาติ ซึ่งจะทำให้เกิดผลดีและผลร้ายในทุกระยะของชีวิตได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัยเด็ก ซึ่งมักถูกรบกวนให้เจ็บไข้ได้ป่วย แม้แต่ทารกที่อยู่ในครรภ์ของมารดาชาวฮินดูก็ยังมี ความเชื่อว่ามีมารร้ายต่าง ๆ ก็พยายามจะทำร้ายทารกในครรภ์ตลอดเวลา กวญเหตุ วิตกกังวลและหวาดกลัวภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้นแก่ชีวิตของเด็กนั่นเอง ชาวฮินดูตั้งแต่ สมัยโบราณจึงได้วางระเบียบกฎเกณฑ์ในการประกอบพิธีสังสการในวัยเด็กขึ้น เพื่อ ขจัดอิทธิพลที่ชั่วร้ายให้หมดไป

การให้กำเนิดทารก

ในขณะที่ตั้งครรภ์ผู้เป็นมารดาจะต้องระมัดระวังและปฏิบัติตนให้อยู่ใน กรอบของข้อห้ามต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อป้องกันอันตรายให้แก่ทารกในครรภ์ ในคัมภีร์ อายุรเวทซึ่งเป็นตำราวิชาแพทย์ของฮินดูในสมัยโบราณ ได้กล่าวถึงข้อห้ามสำหรับ หญิงมีครรภ์เพื่อหลีกเลี่ยงสิ่งชั่วร้าย คือ ห้ามเกินกลางแจ้ง ห้ามไปในสถานที่เปลี่ยว ผู้คน เจน บันรวาง หลุมฝังศพ หรืออยู่ใตุน้ในบริเวณที่ฝังศพ นอกจากนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

° Richard Fick, "Children (Hindu)" in Encyclopedia of Religion and Ethics, ed. James Hastings (New York : Charles Scribner's sons, 1910), III : 540.

หญิงมีครรภ์จะต้องงดเว้นการกระทำบางอย่างที่โดยกระทำอยู่เป็นประจำ คือ ไม่เย็บปักถักร้อย ไม่ปะหรือต่อสิ่งของทุกชนิดเข้าด้วยกัน เช่น ไม่ฉาบปูนเพื่อซ่อมเตาไฟ ไม่อาบน้ำในแม่น้ำ จะคงเกล้ามณีให้เรียบร้อยไม่ปล่อยรุงรัง เวลาพูดทุกครั้งจะต้องกล่าวคำที่เป็นมงคล^๑ ซึ่งข้อความต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแต่เป็นผลดีต่อสุขภาพของหญิงมีครรภ์ทั้งสิ้น

เมื่อใกล้กำหนดคลอดจะต้องเตรียมห้องพิเศษภายในบ้าน เพื่อให้เป็นห้องคลอดโดยเฉพาะ ห้องนี้ควรเป็นห้องที่อยู่ทางทิศตะวันออก หรือทิศเหนือ ซึ่งถือว่าเป็นทิศที่เป็นมงคล ประตูหน้าต่างทุกบานในห้องคลอดนี้จะต้องปิดทึบเพื่อป้องกันวิญญาณชั่วร้าย^๒ เคียงสำหรับคลอดนั้นพื้นเคียงทำด้วยเชือกป่านฉีก หัวเคียงจะต้องหันไปทางทิศเหนือหรือทิศตะวันออกเท่านั้น^๓ หญิงมีครรภ์จะเข้าไปอยู่ในห้องคลอดนั้นล่วงหน้า ๑ หรือ ๒ วันก่อนการคลอด เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมล่วงหน้า ทั้งกายและจิตใจ ผู้ที่จะเข้าไปในห้องคลอดในระยะนี้ได้คือ หญิงที่คลอดบุตรง่าย หรือหญิงที่มีบุตรแล้วเท่านั้น

เมื่อใกล้เวลาจะคลอด พรหมเทพีซึ่งอยู่ใกล้ประตูคานนอกของห้องคลอดนั้น ก็จะสวมคันขยับไล่สิ่งชั่วร้ายต่าง ๆ ให้ออกไปจากบ้าน และจะเป็นผู้ออก

^๑ Sinclair Stevenson, The Rites of the Twice - Born (London : Oxford University Press, 1920), p. 1.

^๒ P. Thomas, Hindu Religion Customs and Manners (Bombay : D.B. Taraporevala Sons & Co. Private, 1971), p. 79.

^๓ Ludwig Deubner, "Birth (Hindu)" Encyclopedia of Religion and Ethics (New York : Charles Scribner's son, 1909), 2 : 651.

สลักประตู่ทุก ๆ อันในบ้าน เพื่อเป็นเคล็ดในการปลดปล่อยทารกที่อยู่ในครรภ์ของมารดา^๑ ผู้เป็นสามีจะทำพิธีเพื่อเร่งการคลอดของทารกให้คลอดไวกว้างเร็วและปลอดภัย เรียกว่าพิธีโศษยันต์กรรม (โศษยันต์กรรม) สามีจะพรมน้ำไปที่ภรรยาที่กำลังใกล้จะคลอด พร้อมกับสวดมนต์พระเวทดังนี้

ลมย่อมทำให้ (น้ำใน) สระบัวไหวเป็นระลอกคลื่นอันใด ขอเด็กอ่อนที่มีอายุครบสิบเดือน (ในครรภ์) ของท่าน จงเคลื่อนไหวคลอดออกมานั้นนั้น ลม ป่า และทะเล ย่อมเคลื่อนไหวอันใด ขอเด็กอ่อนผู้มีอายุครบสิบเดือน จงคลอดออกมา พร้อมถวายอายุตราบเท่าชราานั้นนั้น ขอเด็กน้อยผู้นอนอยู่ตลอดสิบเดือนโดยอาศัยมารดา จงออกมาปราศจากอันตราย จงมีชีวิตอยู่นานยาวพร้อมถวายมารดา^๒

เมื่อทารกคลอดออกมาแล้วอย่างปลอดภัย ผู้เป็นบิดาจะเริ่มตนทำพิธีสังสการสำหรับเด็กอันคับแค้นก่อนที่หมอกำแยจะตัดสายสะดือของเด็ก คือพิธีชาตกรรม (พิธีการเกิด) และหลังจากนั้นบิดาจะท่องจัดการประกอบพิธีสังสการสำหรับเด็ก

^๑ P. Thomas, Hindu Religion Customs and Manner, p. 79.

^๒ Rg. V. 78.7 - 9.

yathā vātaḥ puṣkarinīm saṁingayati sarvataḥ,
evā te garbha ejatu niraitu daśamāsyah.

yathā vāto yathā vanaṁ yathā samudra ejati,
evā tvaṁ daśemāsyā saḥāvehi jarāyunā.

daśamāsāñchaśayānah kumāro adhi māteri,

niraitu jīvo aksato jīvo jīvantiyā adhi.

ตามเกณฑ์ของอายุเป็นลำดับไป คือ พิธีนามกรรม (พิธีตั้งชื่อ) พิธีนิษกรรม
(พิธีนำเด็กออกนอกบ้าน) พิธีอันปนรกณะ (พิธีบ้วนอาหารแข็ง) พิธีจุฬากรม
(พิธีไว้จุก) และพิธีกรรมเวช (พิธีเจาะหู)

พิธีชาติกรรม (ชาติกรรม) พิธีการเกิด

การให้กำเนิดทารก เป็นเหตุการณ์ที่สำคัญตอนหนึ่งของชีวิต ชาวฮินดู
โบราณมีความเห็นว่า การให้กำเนิดทารกเป็นเหตุการณ์ที่ประหัยใจ และเชื่อว่า
เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้เป็นสิ่งที่เกิดจากการกระทำของเทพเจ้า เนื่องจากความไม่
เข้าใจและมีความหวาดกลัวภัยอันตรายต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นแก่มารดาและทารกที่เกิด
ใหม่ ซึ่งช่วยเหลือตนเองยังไม่ได้ในระหว่างการอยู่ไฟ สามีจึงต้องระมัดระวังและ
เอาใจใส่ เพื่อพยายามที่จะปกป้องรักษาผู้เป็นภรรยาและบุตรในระยะอันตรายนี้ จึงได้
มีการประกอบพิธีทางศาสนาขึ้น เพื่อขจัดอิทธิพลจากเวทมนต์อาถรรพ์ และความหวาด
กลัวทั้งหลาย ดังนั้น พิธีการต่าง ๆ ของพิธีชาติกรรม จึงเกิดขึ้นเนื่องจากพื้นฐาน
ทางด้านกายภาพของทารกที่เกิดใหม่^๑

พิธีชาติกรรม เป็นพิธีที่เก่าแก่มาก แต่เราไม่พบหลักฐานของการประกอบ
พิธีจากวรรณคดีพระเวทเลย จะรวมคำว่า ชันมัน (ชมนน) ซึ่งหมายถึง การเกิด
ปรากฏอยู่ในคัมภีร์ฤคเวทสองครั้งด้วยกัน แต่ใช้ในความหมายที่แสดงถึงความสัมพันธ์
ในหมู่ญาติ^๒ ในศตปถะ ปรากฏว่า ได้กำหนดให้ทำพิธีอย่างหนึ่งก่อนที่จะตัดสายสะดือ

^๑Raj Bali Pandey, Hindu Samskāras, p. 116.

^๒Rg. III. 15.2, II. 26.3.

Macdonell and Keith, Vedic Index of Names and
Subjects, (Delhi : Motilal Banarsidass, 1967), I : 275.

คือ โภยให้ทารก ๕ คน หายใจรดเล็กทารก แต่ในกรณีที่ทารกหามาไม่ได้
ตัวบิดาของทารกจะเป็นผู้กระทำเสียเอง^๑ พฤตทวารัณยกะ อุนนิยติ (พฤตทวารณยก
อุนนิยติ) กล่าวว่า เมื่อเด็กผู้ชายเกิดขึ้นแรกไร้เด็กเลียแม่ได้ ต่อมาให้ดูดหัวนม
แม่^๒ และยังได้กล่าวถึงการทำพิธีชาตกรรมไว้อีก^๓ ในกัมภีร์คฤห्यสูตร ก็ได้กล่าว
ถึงรายละเอียดต่าง ๆ ของพิธีชาตกรรม

ระยะเวลาของการประกอบพิธี

พิธีชาตกรรม ต้องทำขึ้นทันทีหลังจากที่เด็กเกิด และต้องทำก่อนที่จะตัด
สายสะดือเด็ก^๔ แต่อาศวลายนคฤห्यสูตร (อาศวลายน คฤห्यสูตร) ได้บ่งชี้ระยะ
เวลาออกไปเล็กน้อย โดยกำหนดว่า บิดาจะต้องทำพิธีชาตกรรม ก่อนที่เด็กจะถูก
ผู้อื่นที่นอกเหนือจากมารดาและหมอคำแยแะต้อง^๕ แต่ในสมัยหลังต่อมา ระยะเวลา
ที่กำหนดให้ประกอบพิธีชาตกรรมก็ขยายออกไปไกลตามความจำเป็นของแต่ละครอบครัว
อาทิเช่น ถ้ามีคนตายเกิดขึ้นในครอบครัว ในขณะที่กำลังให้นมทารก ซึ่งถือว่านมเกิดขึ้น
ขึ้น พิธีชาตกรรมก็จะเลื่อนออกไปจนกว่าจะหมดกำหนดเวลาพนมตินนั้นแล้ว^๖

^๑ Sat. Br. XI. 8.3.6.

^๒ Br. Up. I. 5.2.

^๓ Ibid. VI. 4.24 - 28.

^๔ Br. Up. VI. 4.24.

^๕ Āśv. Gr. I. 15.1.

Hermann Oldenberg, tr. The Grhya - Sūtras, part I,
in The Sacred Books of the East, 29 : 182.

^๖ Raj Bali Pandey, Hindu Saṁskāras, p. 112.

เวลาตกฟากของทารกนั้น ชาวฮินดูให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก ซึ่งจะ
ต้องจกจำไว้อย่างแน่นหนาและถูกต้อง เพื่อนำไปผูกดวง เพราะมีความเชื่อว่า
เวลาตกฟากของทารกเป็นเครื่องวัดชะตาชีวิตของทารกในอนาคต ทั้งนี้เพื่อเป็น
แนวทางในการเลี้ยงดูและส่งเสริมคุณลักษณะที่ดีของเด็กให้มากขึ้น ไวซานสะ
สมารตสูตร (ไวซานส สมารตสูตร) ให้อธิบายเวลาตกฟากของทารก ในขณะที่ผูก
เด็กเริ่มออกมาจากช่องคลอด^๑

การประกอบพิธีชาตกรรม

พิธีชาตกรรม จะต้องกระทำพิธีย่อย ๆ ตามขั้นตอน ดังนี้

๑. พิธีโหมะ (โหม) คือ พิธีบวงสรวงโดยการนำเอาไฟเอาป่าสน^๒

^๑ Vaik. III. 14.

^๒ ชาวฮินดูเคียวโบราณนับถือและผูกพันกับไฟเป็นอย่างมาก ถึงขนาดยกย่อง
ให้เป็นเทพผู้ยิ่งใหญ่องค์หนึ่งคือ "พระอิศาน" ไฟเป็นศูนย์กลางของศาสนกิจทั้งปวง
ของชาวฮินดู และมีความสำคัญอย่างยิ่งในฐานะเป็นผู้นำเครื่องบวงสรวงสังเวย
ไปสู่เทพเจ้าบนสวรรค์ ดังนั้นทุกบ้านจะต้องมีไฟศักดิ์สิทธิ์ประจำบ้าน (เอาป่าสน)
มาตั้งแต่พิธีแต่งงาน ซึ่งหัวหน้าครอบครัวจะต้องทำพิธีบวงสรวงเป็นประจำ ดูแลมิให้ดับ
หากดับก็ต้องทำพิธีจุดใหม่ และเมื่อตายไปแล้วร่างกายก็จะถูกเผาด้วยไฟศักดิ์สิทธิ์นี้

Raj Bali Pandey, Hindu Saṁskāras, p. 138.

Shakuntala Rao Shastri, Woman in Vedic Age, (Bombay :
Bharatiya Vidya Bhavan, 1969), pp. 137 - 138, 178.

Sir Monier Monier Williams, Indian Wisdom, 2d ed.

(Varanasi : Chowkhambe Sanskrit Series Office, 1963), p. 196.

(เอาปราสน) คือไฟบูชาประจำบ้านออกไปจากห้องคลอก แล้วจุดไฟสูติกาคณิ (สูติกาคณิ) คือไฟที่ใช้ในการอยู่ไฟหน้าเข้ามาไว้แทน โยยั้งใกล้ ๆ ประจู่ห้องคลอก ไฟสูติกาคณินี้ บางทีเรียกว่า ชาตาคณิ (ชาตาคณิ) หรือ อุกคปนียะ (อุคคปนียะ)^๑ ซึ่งก่อขึ้นจากการใช้มูลโคแห้งเป็นเชื้อไฟ และมีเศษแตกหักของภาชนะเครื่องปั้นดินเผา รวมอยู่ด้วย

ไฟสูติกาคณินี้จะต้องจุดให้ลุกอยู่ตลอดเวลาที่ผู้เป็นมารดาอยู่ไฟ ซึ่งส่วนมากจะอยู่ในระหว่าง ๑๐ ถึง ๑๒ วัน ทฤทธารณียกะอุปนีติ กล่าวไว้ว่า เมื่อทารกคลอดออกมาแล้ว บิดาจะจุดไฟขึ้นแล้วอุ้มทารกนั้นมาวางไว้บนคอก ผสมนมข้นกับเนยใสในเหยือกทองเหลือง ต่อจากนั้นก็ทำพิธีบวงสรวงโคยรินน้ำนมข้นที่ผสมกับเนยใส่ลงในไฟ พร้อมกับกล่าวบทสวดว่า

"ขอให้ข้ามีลูกนับพัน ขอให้มดลูกหลานไม่ขาดสาย
และขอให้วัวควายเพิ่มขึ้น อย่าโคจรูจักหมกสิ้น สวาहा !
ข้า ขอตั้งใจถวายลมปราณต่อพระองค์ สวาहा !
สิ่งใดที่ข้าทำเกินเลยหรือขาดไปในพิธีนี้ ขอพระอัครนีผู้ใดชื่อว่า
สวัษฏกฤต ผู้ทรงบัญชาได้โปรดช่วยพวกรักษา ให้ได้รับผลดีก็ด้วยเถิด
สวาहा !" ^๒

บิดาท้องบวงสรวงด้วยการโปรยเมล็ดกะหล่ำปลีกับเมล็ดข้าวเปลือกลงในกองไฟ
ในเวลาเช้าและเวลาพลค่ำทุกวัน ปาริสกรคฤห्यสูตร (ปาริสการ คฤห्यสูตร)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๑ Vaik. III. 15.

^๒ Br. Up. VI. 4.24.

สวัษฏกฤต หมายถึงพระอัครนีผู้ซึ่งทำให้การประกอบพิธีกรรมเป็นไปด้วยดี.
สวาहा (สฺวาหา) เป็นคำที่เป็นมงคล ใช้กล่าวในตอนท้ายของบทสวดขอพร.

กล่าวว่าขณะที่ไปรยให้เอเยียมของบรรดาภูมิปิต่างทั้งหลาย และขับไล่ออกไป
 จากห้องกลอด^๑ ส่วนอาปัสติงพฤกษสุคร (อาปัสคุมพ คฤหสุคร) กำหนดว่า
 บิการจะคองบวงสรวงถวายการกอบเมอ็ลคะหล่าปลีและ เมล็ดข้าวเปลือกไว้ในอุ้งมือ
 แล้วไปรยลงในไฟสุติกาคณิ ๓ ครั้ง พร้อมกับกล่าวคำว่า สวาहा ! ทุกครั้งที่
 ไปรย และเมื่อมีแขกเข้าไปเยี่ยมทารกที่เกิดใหม่ในห้องกลอด ก็จะต้องให้แขกผู้นั้น
 ไปรยเมล็ดคะหล่าปลีกับเมล็ดข้าวเปลือกลงในไฟสุติกาคณินั้นด้วยทุกครั้งไป^๒

๒. พืชีเมธาชนนะ (เมธาชนน) คือ พืชีสร้างให้ทารกมีความเฉลียว
 ฉลาด ถือว่าเป็นพืชีที่มีความสำคัญมาก พฤหิสทวารัญยอกุปนิยมิ กำหนดให้บิการกระซิบ
 คำว่า "วาช" (วาช)^๓ ที่หูข้างขวาของทารก ๓ ครั้ง หลังจากนั้นบิการจึงผสม
 นมชน น้ำผึ้ง และเนยใส แล้วไซซอนทองคำกักป้อนให้ทารก พร้อมกับกล่าวบทสวดด้วย^๔

^๑ Pār. Gr. I. 16.23 - 24.

^๒ Ap. Gr. VI. 15.6.

^๓ วาช (วาช) บั้หะ ปรากฏ กล่าววว่า วาจเป็นชิตาของพระทักษะ เป็น
 ชายาของพระกัศยปะ และเป็นมารดาของเหล่ากนธรรพและนางอัปสร วาจคือเทพ
 ภารที หรือสรีสวตี ซึ่งเป็นเทพแห่งวาจา

John Dowson, Classical Dictionary of Hindu Mythology
 and Religion, (London : Truber & Co. 1879), p. 330.

^๔ Br. Up. VI. 4.25.

F. Max Müller, The Upanisad, part I, in The Sacred
 Books of the East, 15 : 222 - 223.

ต่างขายนฤฤหสูทร กำหนดให้มีภากระหิบคำว่า "วาจ" ๓ ครั้ง ที่หู
ข้างขวาของเด็ก แลเอาศวลายนฤฤหสูทร กำหนดให้มีภาทองกระหิบข้างหูทั้ง
สองข้างของทารก แลแล้วสวณพสรร เสริฐิเทพสวิตฤและสร้ลวตีเทวี^๑

โกลิลคฤหสูทร และ หิริณยเกคินคฤหสูทร กล่าว่าว่า พิธีเมธาชณะ
คือการป้อนทารกด้วยเนยใส พร้อมกับมีการกลาวบทสวด^๒

ปารัสกรคฤหสูทร กำหนดให้ใช้เนยใสและน้ำผึ้ง หรือจะใช้เนยใสอย่าง
เดียวก็ได้ ใส่ในภาชนะที่ทำด้วยทองคำ หรือจะใช้ชอนทองคำคักป้อนทารกก็ได้
แลแล้วกลาวบทสวดดังนี้

"โลก ขำา ขอวางไว้ในตัวเจ้า
ท้องฟ้า ขำา ขอวางไว้ในตัวเจ้า
สววรรค์ ขำา ขอวางไว้ในตัวเจ้า

^๑ Śāñ. Gr. I. 24.9.

Āśv. Gr. I. 15.2.

Hermann Oldenberg, The Grhya - Sūtras, part I, in
The Sacred Books of the East, 29 : 51, 182.

^๒ Gobh. Gr. II. 7.20.

Hir. Gr. II. 1.4.9.

Hermann Oldenberg, The Grhya - Sūtras, part I, in
The Sacred Books of the East, 30 : 56, 213.

โลก ทองฟ้า และ สวรรค์ ซ้ำ ซอวางไว้ในตัวเจ้า^๑

ในมนุสมฤติ กล่าวว่า จุดสำคัญของพิธี คือ การป้อนอาหารถวายผงทองคำ น้ำผึ้งและเนยใส พร้อมกับมีการกล่าวบทสวดถวาย^๒

๓. พิธีอาณูชยะ (อาณูชยะ) เป็นพิธีย่อยอีกพิธีหนึ่งในอันที่ต่อมา พิธี ประกอบขึ้นเพื่อช่วยให้ทารกรอดชีวิตและมีอายุยืนยาว มีหลักในการประกอบพิธีคือ บิดาจะกระซิบบทสวดที่หูข้างขวาหรือเหนือสะดือของทารก เพื่ออ้อนวอนขอร้องไห้ เทพเจ้าและสิ่งต่าง ๆ ที่ถือว่ามีชีวิตและมีอายุยืนยาว เช่น พระอัคนี โสภ เทพเจ้า

^๑Pār. Gr. I. 16.4.

bhūs tvayi dadhāmi

bhuvas tvayi dadhāmi

svas tveyi dadhāmi

bhūr bhuvah svah tvayi dadhāmi.

Sir Monier Monier Williams อธิบายไว้ใน A Sanskrit-English Dictionary p. 800, 1039 ว่า การออกเสียงว่า ภู ภูวสุ สวสุ เรียกว่า มหาวยาหฤติ (มหาวยาหฤติ) เป็นการเรียกชื่อโลกทั้ง ๓ คือ โลก ทองฟ้า และ สวรรค์ แต่ถาออกเสียงทั้ง ๗ คำ คือ ภู ภูวสุ สวสุ มห ชนสุ ทปสุ และ สตุย เรียกว่า วยาหฤติ เป็นการเรียกชื่อโลกทั้ง ๗ เพราะทมนต์จะกล่าวคำศักดิ์สิทธิ์เหล่านี้ หลังจากการเปล่งเสียง "โอม" ในการสวมมณฑปประจำวัน.

^๒M.S. II. 29.

mantravatprāsānam cāsya hiranyamadhusarpisām.

ทั้งหลาย และมหาสมุทร เป็นต้น ให้ความรู้ให้ทารกมีชีวิตที่ยั่งยืนตามไปด้วย^๑

อากวลาชนคฤหยสูตร กำหนดให้บิดาของพ่อทารกถวายเนย น้ำผึ้ง และผงทองที่ใช้ในถารณะทองคำ หรือจะใช้ธอนทองคำก็ใช้ได้ พร้อมกับกล่าวบทสวดว่า

"ข้าฯ ประกอบพิธีนี้เพื่อเจ้า ความฉลาดแห่งน้ำผึ้งและเนยใส
เกิดขึ้นโดยเทพสวิตฤหมีความเมตตา ให้มีชีวิตรื่นบาน ให้ได้รับความคุ้มครองจากเทพเจ้า จนมีอายุอยู่ในโลกนี้กระทั่งร้อยปีแห่งฤทฺธิไบไมรวง"^๒

^๑ Pār. Gr. I. 16.5 - 6.

Hermann Oldenberg, The Grhya - Sūtras, part I, in The Sacred Books of the East, 29 : 294.

^๒ Āsv. Gr. I. 15.1.

Ibid. p. 182.

เทพสวิตฤห เป็นเทพองค์หนึ่งในบรรดาหมู่อาทิตยเทพ ซึ่งมีทั้งหมดแปดองค์ เทพสวิตฤห คือ สุรยเทพในเวลาตอนสาย เรียกว่า พระอาทิตยสี่ทอง เทพสวิตฤห เป็นเทพแห่งพลังที่แรงกล้าให้มนุษย์ประกอบกิจการงานทั้งปวงได้สำเร็จ ดังนั้นจึงได้สวดอ้อนวอนขอให้พลังของพระองค์บันดาลให้มีชีวิตรื่นบาน

Arthur A Macdonell, Vedic Mythology, 2d ed. (Delhi : Motilal Banarsidass, 1974), pp. 32 - 34, 43 - 44.

๔. พิธีอสังคามิรศนะ (อสังคามิรศน) คือ พิธีและที่บูชาข้างเดียวหรือสองข้างของทารก การกระทำเช่นนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ทารกมีร่างกายที่แข็งแรง ออกทน กล้าหาญ มีชีวิตที่ยริสุขและยั่งยืน

อัสวลาณนคฤหยสูตร กำหนดให้บิดาและที่ไหลทั้งสองข้างของทารก พร้อมกับกล่าวบทสวดว่า

"ขอให้เจ้าจงเป็นคิงหิน ขวาน และทองคำที่มีนคง พระเวทที่แท้จริงคือเจ้าซึ่งเรียกว่าบุตร ฉะนั้นขอให้เจ้ามีชีวิตยืนนานจนกระทั่ง ๑๐๐ ปี แห่งฤดูแล้งไปไม่ร่วง"^๑

ต่อจากนั้นมีคำของทองมนต์พระเวทอีก ๒ บท ดังนี้

"ข้าแต่พระอินทร์ ขอท่านจงประทานทรัพย์ทั้งหลายอันเลิศ ความรู้ในเลขและผล ความมีโชคดี ความเจริญสมบูรณ์แห่งทรัพย์ทั้งหลาย ความปลอดภัยแห่งร่างกาย ความหวานชื่นแห่งวาจา และวันดีแห่งวันทั้งหลายแก่ข้าพเจ้าเถิด"^๒ และ

^๑ Āśv. Gr. I. 15.3.

Ibid.

^๒ Rg. II. 21.6.

indra śreṣṭhāni dravināni dhehi cittim daksasya
subhagatvamasme

posam rayināmarīṣṭim tanūnām svādmānam vācaḥ
sudinātvamahnām

"ข้าแต่มีชวานจอมเทพผู้แลลวกลา ขอท่านจงประทาน
ทรัพย์ทั้งปวง อันเป็นมงคลจำนวนระภาคแก่ข้าพเจ้า ข้าแต่
พระอินทร์ ผู้มีแกมงาม ขอท่านจงให้บุตรคนหนึ่งร้อยตุกแก่
ข้าพเจ้า จงให้บุตรซึ่งกลาหาญทั้งหลายแก่ข้าพเจ้า"^๑

๕. พิธีมากรรมันครณะ (มากรรมันครณ) คือ พิธีทักทายผู้เป็นมารดา
และทารกที่เกิดใหม่ กระทำในกรณีที่มารดาให้กำเนิดทารกเพศชาย ซึ่งมีวัตถุประสงค์
เพื่อให้สามีกล่าวคำยกย่องภรรยาผู้ให้กำเนิดบุตรชายซึ่งเป็นความหวังของครอบครัวว่า

"เจ้าคืออิทา ไมศรารวุธิ เจ้าเป็นหญิงที่มีความแข็งแรง
และเป็นผู้ให้กำเนิดบุตรชายที่แข็งแรงด้วยคนหนึ่ง ขอให้
เจ้าได้รับพรให้มีบุตรชายที่แข็งแรงเพิ่มขึ้นอีก เพราะเจ้า
ทำให้เราไ้มีบุตรชายที่แข็งแรงแล้วหนึ่งคน"^๒

^๑Rg. III. 36.10.

asme pra yandhi maghavannrjīsinnindra rāyo viśvavārasya
bhūreh

asme śataṃ śarado jīvase dhā asme virañchasvata indra
śiprin.

^๒Br. Up. VI. 4.28.

F. Max Müller, The Upanisad, part I, in The Sacred
Books of the East, 15 : 224.

Pār. Gr. I. 16.19.

Hermann Oldenberg, The Grhya - Sūtras, part I in The
Sacred Books of the East, 29 : 276.

เทพอิทา หรือ อิลลา คือ ชายาของพุท เทพมารดาของปุรุรวัสส์ ได้นำ
อีกอย่างหนึ่งว่า ไมศรารวุธิ เพราะพระมณูให้พิธีบวงสรวงขอบุตรจากเทพมิตรารวุธ.

ตอจากนั้นบิภาจึงหันมากล่าวกับทวารกว่า

"ขอให้เจ้ามีความเจริญยิ่งกว่าบิภาของเจ้า
ขอให้เจ้ามีความเจริญยิ่งกว่าแม่ของเจ้า
ขอให้ทวารกณูนี้มีควมมั่งคั่งเจริญรุ่งเรือง
มีเกียรติ และมีจิตใจที่ประเสริฐ ดังบุตรพรานหมณ์"^๑

พิธีนี้แสดงให้เห็นว่า สังคมของชาวฮินดูตั้งแต่สมัยโบราณแล้ว มีความต้องการที่จะได้บุตรชายหลาย ๆ คน เพื่อสืบตระกูลให้มีความเจริญรุ่งเรือง ยิ่ง ๆ ขึ้น

๖. พิธีบัญจพรานหมณ์สถาปนนะ (bujjaj pramanam stapanam) คือ พิธีที่กำหนดให้พรานหมณ์ จำนวน ๕ คน มาเป่าลมหายใจจรลทำรก สดขยพรานหมณะ และปารัสกร-คฤหยสุทร กำหนดให้ปฏิบัติเช่นเดียวกัน คือ ให้พรานหมณ์ทั้ง ๕ คน ยืนล้อมรอบทวารก บิภาจะกล่าวเจิญพรานหมณ์ให้ทำพิธีว่า

"ท่านทั้งหลายจงเป่าลมหายใจจรลทวารกณูนี้เถิด"

พรานหมณ์ทั้ง ๕ คนที่ยืนล้อมรอบทวารกนั้น จะเป่าลมหายใจจรลที่ตัว ของทวารกทีละคน พร้อมกับกล่าวววจากันคนละอยาง ดังนี้

พรานหมณ์ที่ยืนอยทางทิศตะวันออกจะกล่าวคำว่า "จงหายใจขึ้น"

พรานหมณ์ที่ยืนอยทางทิศใต้จะกล่าวคำว่า "จงหายใจเข้า"

^๑ Br. Up. VI. 4.28.

F. Max Müller, The Upanisad, part I, in The Sacred Books of the East, 15 : 224.

พราหมณ์ที่ยืนอยู่ทางทิศตะวันตกจะกล่าวคำว่า "จงหายใจลง"
 พราหมณ์ที่ยืนอยู่ทางทิศเหนือจะกล่าวคำว่า "จงหายใจออก"
 พราหมณ์คนที่ ๕ ซึ่งไม่กำหนดแน่นอนว่าให้ยืน ณ ที่ใดก็ได้ แต่
 สมมุติให้อยู่ทิศเบื้องบน จะแหงนหน้าขึ้นแล้วกล่าวว่า "จงหายใจอยู่"^๑

พิธีให้พราหมณ์ทั้ง ๕ คนมาเป่าลมหายใจรดเด็กทั้ง ๕ ครั้งนี้ก็เพราะ
 ชาวฮินดูมีความเชื่อว่า มนุษย์มีชีวิตอยู่โดยลมหายใจทั้ง ๕ อย่าง คือ ปราณ วายาน
 อปาน อุทาน และสมาน ฉะนั้นการที่พราหมณ์แต่ละคนเป่าลมหายใจในทิศต่าง ๆ
 กัน จึงเป็นสัญลักษณ์แทนลมหายใจแห่งชีวิตทั้ง ๕ นั้นเอง เพื่อช่วยให้การหายใจ
 ของทารกมีความมั่นคงสม่ำเสมอ แข็งแรง และยังเพื่อให้ชีวิตที่ยังยืนของพราหมณ์
 ซึมซาบเข้าไปในตัวทารกเป็นการต่ออายุของทารกให้ยืนยาวออกไป^๒

ในกรณีที่ทางครอบครัวไม่สามารถเชิญพราหมณ์มาทำพิธีดังกล่าวนี้ได้
 ก็กำหนดให้บิดาเป็นผู้ทำพิธีนี้เสียเอง โดยกล่าวคำพูดข้างต้นดังพราหมณ์ทั้ง ๕ คน
 พร้อมกับเดินเวียนรอบทารก

๗. พิธีสตนประติชาน (สตนปรตฺธิชาน) คือ การให้น้ำนมมารดาแก่ทารก
 พุทธทาร์ณยกฤษณะมีหัทธกล่าวว่ บิดาจะอุ้มทารกไปที่มารดาซึ่งกำลังนอนอยู่ เพื่อให้มารดา
 ป้อนน้ำนมจากทรวงอกของนางแก่ทารก ในขณะที่นั้นบิดาจะท่องมนต์พระเวท ดังนี้

^๑ Pār. Gr. I. 6.10 - 15.

Hermann Oldenberg, The Grhya - Sūtras, part I, in
The Sacred Books of the East, 29 : 295.

^๒ Pandey, Hindu Saṁskāras, p. 125.

"ข้าแต่พระศรีสวตี ถิ่นของท่านซึ่ง (มีน้ำนม) ไหลอยู่เสมอ
 อันนำมาซึ่งความยินดี หลอเลี้ยงสิ่งทั้งปวงที่ท่านเลือกแล้ว
 เป็นผู้ให้ความมั่งคั่ง ครีหยาสมบัติ (และ) สิ่งที่ดี ขอท่านจง
 กระทำ เพื่อทรงไว้ซึ่งถิ่นนั้น ณ ที่นี้"^๑

ฤๅษีกรณียสูตร กำหนดว่า บิดาจะต้องทำความสะอาดทรวงอกของ
 ข้างใดข้าง ใด แต่เข้าใจว่าคงจะให้ทั้งสองข้าง และใช้บทสวดเดียวกัน

ปารัสกรณียสูตร กำหนดว่า บิดาจะต้องทำความสะอาดทรวงอกของ
 มารดา ก่อน แล้วจึงให้น้ำนมแก่ทารกจากทรวงอกทั้งสองข้าง ขณะที่มารดาให้น้ำนม
 จากทรวงอกด้านขวา บิดาจะต้องท่องบทสวดจาก วาขสเนย สंहิตา XVII. 87
 และท่องบทสวดวาขสเนย สंहิตา XXXVIII. 5 ในขณะที่ให้น้ำนมจากทรวงอก
 ด้านซ้าย^๒

หริธยกรณียสูตร กำหนดให้บิดาท่องบทสวดบทเดียวกัน ไม่ว่าจะมารดา
 จะให้น้ำนมแก่ทารกจากทรวงอกข้างใด ก็คือ

^๑Rg. I. 164.49.

yaste stanah śasāyo yo mayobhūryena visvā pūsyasi
 vāryāni

yo ratnadhā vasuvidyāḥ sudatrah sarasvāti tamiha
 dhātave kaḥ

^๒Pār. Gr. I. 16.20 - 21.

Hermann Oldenberg, The Grhya - Sūtras part I, in
The Sacred Books Of the East, 29 : 296.

"ขอให้เด็กผู้นี้มีชีวิตยืนยาว ขอให้เขามีชีวิตอยู่จนถึงวัยชรา
ขอให้ท่านมของเธอดูคนสมบูรณ์เพียงพอสำหรับเด็กผู้นี้ซึ่งจะมี
ชีวิตที่รุ่งโรจน์ มีชื่อเสียง มีความแข็งแรง และสง่างาม"^๑

๘. พิธีเทศาภิมันตฺรณะ (เทศาภิมันตฺรณ) คือ การที่บิดาและพื้นดิน
บริเวณที่ทารกคลอด พร้อมกับกล่าวบทสวด ดังนี้

"ข้าแต่พระแม่ธรณี ข้า รู่ถึงจิตใจของท่าน ซึ่งสถิตอยู่ ณ สรวง
สวรรค์และวงจันทร์ ขอพระแม่ธรณีจงรู้ถึงจิตใจของข้า
ทั้งที่ข้า ไกลรู้ถึงจิตใจของท่านควยเถิด ขอให้พวกข้า ได้
พบเห็นอุฎฺเฒิบไม่วางสัก ๑๐๐ ครั้งเถิด ขอให้พวกข้า ได้
มีโอกาสไถ่กินสัก ๑๐๐ อุฎฺเฒิบไม่วางเถิด"^๒

เป็นความเชื่อถืออย่างหนึ่งของชาวฮินดูมาตั้งแต่สมัยโบราณแล้วว่า
พื้นดินตรงที่ทารกคลอดนั้น ได้มีส่วนช่วยให้ทารกคลอดปลอดภัย ฉะนั้น บิดาจึงต้องกล่าว
คำสวด เสร็จพิธีศพพื้นดินนั้นควยความสำนึกถึงบุญคุณ

๙. พิธีนามกรณ (นามกรณ) คือการตั้งชื่อทารก คัมภีร์คฤหยสูตร
ส่วนมากกำหนดให้มีการตั้งชื่อทารกในวันคลอด ซึ่งชื่อที่ตั้งขึ้นนี้ถือว่าเป็นชื่อลับ

^๑Hir. Gr. II. 1.4.3 - 4.

Hermann Oldenberg, The Grhya - Sūtras part II, in The Sacred Books Of the East, 30 : 214.

^๒Pār. Gr. I. 16.17.

Hermann Oldenberg, The Grhya - Sūtras part I, in The Sacred Books Of the East, 29 : 295.

จะแพร่กระจายใหญ่โตผู้มีได้ เพราะอาจจะเกิดอันตรายแก่ทารกขึ้นได้ และ
หลังจากที่ทารกคลอดได้ประมาณ ๑๐ วัน ก็จะมีพิธีตั้งชื่อที่ใช้เรียกทั่วไปอีกครั้งหนึ่ง
ซึ่งผู้เขียนวิทยานิพนธ์จะกล่าวถึงต่อไป

๑๐. พิธีป้องกันอันตรายจากภูตภัย ด้วยความรักและห่วงหาอาทรที่มีต่อ
ทารกเกรงว่าจะเกิดโรคร้ายไข้เจ็บขึ้น จึงต้องทำพิธีขับไล่วรรคาภูตผีปีศาจทั้งหลาย
ให้ออกไปจากห้องคลอด บิดาจะไปรยเมล็ดผักกาดซึ่งผสมกับเมล็ดข้าวเปลือกเข้าไป
ในกองไฟสุติกากนิ ที่อยู่ใกล้ประตูในห้องคลอดนั้น ในขณะที่ไปรยบิดาจะกล่าวนาม
ของบรรคาภูตผีปีศาจต่าง ๆ และขับไล่ให้ออกไปให้พ้นจากห้องคลอด ดังนี้

"ขอให้ศัตรูและมารกะ อุกุวิระ เศษเททิกะ อุกุชละ
มลินธุจะ โทรณาส จยวนะ จงสูญสิ้นไปบัดนี้ สวาहा !
ขอให้ อาลิจิต อนิมิษ กิวทันตะ อุกุศรุติ หรยักษะ
กุมภิน ศัตรุ ปาทรปาณิ นลุมณิ หันตริมุชะ
สรพารุณะ จยวนะ จงสูญสิ้นไปบัดนี้ สวาहा ! "

บิดาจะต้องกระทำเช่นนี้อีกในเวลาเช้าและเวลาพลบค่ำ ตลอดระยะเวลา
เวลา ๑๐ วัน จนกระทั่งผู้เป็นมารภาพันกำหนดการอยู่ไฟ เพราะถือว่าความไม่บริสุทธิ์
ของนาง อันเนื่องมาจากการคลอดบุตรน้ำได้สิ้นสุดลง สามารถอาบน้ำได้และไถ่กลับ
มาเป็นผูบริสุทธิ์ สามารถเข้าร่วมในการประกอบพิธีมงคลได้ต่อไป^๒

^๑ Pār. Gr. I. 16.23 - 24.

Hermann Oldenberg, The Grhya - Sūtras part I, in
The Sacred Books Of the East, 29 : 296.

^๒ Śān. Gr. I. 25.1.

Āp. Gr. VI. 15.8.

M.S. V. 62.

ในวันคลอกของทารกนั้น ถือว่าเป็นวันที่ถูกขังยามยามก็วันหนึ่งด้วย เมื่อประกอบพิธีต่าง ๆ เสร็จสิ้นลงแล้ว ก็มีการมอบของกำนัลแก่พร้าหมณ์และมีการแจกทาน

พิธีนามกรรม (นามกรรม) พิธีตั้งชื่อเด็ก

นับตั้งแต่มนุษย์ได้มีพัฒนาการทางด้านภาษา ได้กำหนดเรียกขานสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันขึ้น ซึ่งเป็นการตระหนักถึงความจำเป็นในการอยู่ร่วมกันในสังคม การกำหนดกฎเกณฑ์ในการตั้งนามของปัจเจกบุคคลนั้น นับเป็นวิวัฒนาการอย่างหนึ่งทางด้านภาษาและสังคม ชาวฮินดูเป็นชนชาติหนึ่งที่ใฝ่ตระหนักถึงความสำคัญของการตั้งชื่อของมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง และได้นำหลักเกณฑ์ในการตั้งชื่อให้เข้ามาเป็นพิธีทางศาสนา เรียกว่าพิธีนามกรรม

ความสำคัญของการตั้งชื่อ

ชาวฮินดูในสมัยโบราณมีความเชื่อว่า เด็กที่เกิดมาจะไม่เป็นคนโดยสมบูรณ์ จนกว่าจะได้มีการตั้งชื่อให้แก่เด็กผู้นั้นแล้ว^๑

^๑ Louis Herbert Gray, "Name (Indo-European)," in Encyclopedia of Religion and Ethics, ed. James Hastings (New York : Charles Seribner's son, 1917), 9 :- 165 - 166.

Arthur Berriedale Keith, The Religion And Philosophy of The Vedas and Upanishad, (London : Oxford University Press, 1925), p. 368.

พฤหัสปะติ (พฤหสฺปะติ) นักปราชญ์ในสมัยหลัง (๑๖๑๐ - ๑๖๔๐ A.D.) ไต่ถ้อยถึงความสำคัญของการตั้งชื่อว่า ชื่อคือความหมายขั้นแรกที่เกี่ยวข้องกับสังคม ชื่อเป็นรากเงาของโชคชะตา และจะนำคุณงามความดีมาสู่ผู้เป็นเจ้าของชื่อนั้น พิธีการตั้งชื่อจึงควรแก่การยกย่องสรรเสริญ^๑

พันเอก ที.ซี.ฮอดสัน (Colonel T.C. Hodson) ไต่ถ้อยไว้ในงานเขียนของเขาว่า ชื่อต่าง ๆ ถือเป็นรูปธรรมด้วย โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของคนเรา หรือสิ่งของที่ชื่อนั้น ๆ ไซ้เรียก ในชื่อนั้นจะมีชีวิตและอาตมัน (อาตมัน) ของบุคคลอยู่ด้วยส่วนหนึ่ง พิธีการตั้งชื่อเป็นพฤติกรรมทางสังคมที่ทำให้เด็กเป็นปัจเจกบุคคล และในขณะที่เด็กนั้นก็เป็นการนำเด็กเข้าสู่กลุ่มของสังคมนั้น ๆ ด้วย^๒

การตั้งชื่อสำหรับเด็กในสมัยโบราณ มักจะเกี่ยวข้องกับแนวความคิดทางศาสนาอยู่เสมอ จะมีกการตั้งชื่อให้เด็กตามอย่างเทพเจ้าที่เคารพนับถือ ซึ่งเชื่อว่าเป็นเทพเจ้าคุ้มครองเด็กผู้นั้น หรือไม่ก็จะตั้งชื่อนักบวชที่เป็นที่เคารพของครอบครัว การตั้งชื่อตามแบบอย่างของบิดาก็เป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลาย เพราะเป็นความเชื่อถือและความภาคภูมิใจของครอบครัว นอกจากนี้แล้ว ชาวฮินดูยังมีอีกชื่อหนึ่งซึ่งถือว่าเป็นชื่อลับ ไม่เป็นที่เปิดเผยอีกด้วย

ชาวฮินดูถือว่า การตั้งชื่อให้เด็กเกิดใหม่เป็นหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบอย่างใหญ่หลวง^๓ ผู้มีความรู้ของครอบครัวจะเลือกชื่อสำหรับเด็กประมาณ ๓ - ๔ ชื่อ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๑ Brhaspati, Vīramitrodaya - Saṃskāra - Prakāśa, Vol. I, p. 241. อ้างถึงใน Raj Bali Pandey, Hindu Saṃskāras, p. 130.

^๒ Colonel T.C. Hodson, Primitive Culture of India, (London : The Royal Asiatic Society, 1922), p. 100.

^๓ P. Thomas, Hindu Religion Customs and Manners, p.79.

เพื่อให้บิดาของเด็กเลือก สำหรับชาวฮินดูในตระกูลที่มั่งคั่งและพวกขุนนาง มักจะให้โหราจารย์ที่เก่งมีชื่อเสียงมาตั้งชื่อให้บุตรของตน แม้แต่เรื่องราวของชาคกในพระพุทธรูปศาสนา ก็แสดงให้เห็นว่าพิธีตั้งชื่อสำหรับเด็กนั้นเป็นพิธีที่สำคัญพิธีหนึ่งในชีวิตของคนอินเดียในสมัยโบราณ

พิธีนามกรรม ไม่ถือว่าถึงในคัมภีร์พระเวทเลย แต่จะพบว่า นามัน (นามน) ซึ่งแปลว่าชื่อ ปรากฏอยู่โดยทั่วไป และนามของบุคคลในสมัยพระเวทในศตปด พราหมณะ (ศตปด พราหมณ) มีข้อบัญญัติเกี่ยวกับการตั้งชื่อเด็กว่า จะต้องตั้งชื่อให้เด็กเกิดใหม่ เพื่อเด็กนั้นจะไต่รอดพ้นอันตรายจากสิ่งชั่วร้ายต่าง ๆ ซึ่งหลักฐานจาก ศตปด พราหมณะ ในข้อนี้เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าหลักเกณฑ์ในการตั้งชื่อมีมาก่อนสมัยสุตรแล้ว แต่เราไม่รู้วาทพิธีการอย่างไรบ้าง แม้แต่ในคฤห्यสูตรก็ไม่ได้ให้รายละเอียดของพิธีมากนัก จนดูประหนึ่งว่าในระยะแรก ๆ นั้น พิธีนามกรรมคงจะเป็นธรรมเนียมมากกว่าที่จะเป็นพิธีในทางศาสนา แต่ต่อมาภายหลังจึงเห็นว่าพิธีนามกรรมมีความสำคัญค่อนข้างมาก จึงได้นำเข้ามาไว้ในการประกอบพิธีสังสการ ซึ่งเป็นพิธีทางศาสนาด้วย^๒

ระยะเวลาในการประกอบพิธี

ระยะเวลาที่กำหนดให้ประกอบพิธีนามกรรม แต่ละคัมภีร์ได้กำหนดไว้แตกต่างกัน ศตปด พราหมณะ กล่าวว่า เมื่อเด็กเกิดบิดาควรตั้งชื่อให้แก่เด็ก^๓ แต่

^๑ Sat. Br. VI. 1.3.9.

^๒ Raj Bali Pandey, Hin Samskaras, p. 133.

^๓ Sat. Br. VI. 1.3.9.

ไม่ได้กำหนดเวลาในการประกอบพิธีไว้ ตามกฎเกณฑ์ของคฤห्यสูตร ส่วนมาก
พิธีนามกรรมจะมีขึ้นในวันที่เด็กเกิดมาได้ ๑๐ หรือ ๑๒ วัน^๑ ซึ่งเป็นระยะเวลา
ที่ถือว่าบริสุทธิ์ เพราะมารคาหันกำหนดการอยู่ไฟ สามารถลุกจากเตียงคลอได้

คัมภีร์คฤห्यสูตรในสมัยหลัง ได้ย้ระยะเวลาของการทำพิธีนามกรรม
จากวันที่ ๑๐ หรือ ๑๒ หลังจากที่เกิดเกิดไปจนถึง ๑๐๐ วัน หรือ ๑ ปี^๒ การ
ยี้ระยะเวลาในการประกอบพิธีออกไปนี้ ก็เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ครอบครัว
และเพื่อสุขภาพของมารคาและบุตร ส่วนครอบครัวใดจะกำหนดวันเพื่อประกอบพิธี
นามกรรมในวันใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับความจำเป็นและความเหมาะสม

^๑Sāñ. Gr. I. 24.6.

Pār. Gr. I. 17.1.

Āp. Gr. VI. 16.8.

Hir. Gr. II. 1.4.6.

Baud. Gr. II. 1.23.

^๒Gobh. Gr. 2.8.8.

Khā Gr. 2.3.6.

สำหรับมนุสมฤติ นั้น กล่าวว่่า พิธีการตั้งชื่อ (นามเชย) ควรทำใน วันที่ ๑๐ หรือ ๑๒ หลังจากที่เกิดเกิด หรือทำในช่วงคติที่เป็นมงคล หรือในวัน ที่มีนักษัตร (นักษัตร) ที่ให้คุณ^๑

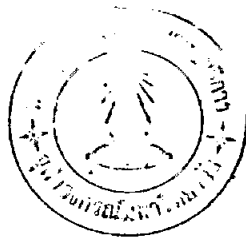
^๑M.S. 2.30.

nāmadheyam daśamyām tu dvādaśyām vāsyā kārayet,
pūnye tithāu muhūrte vā nakṣatre vā gunānvite.

นักษัตร มีความหมายแยกออกเป็น ๒ นัย หมายถึงกลุ่มดาวที่อยู่ตามเส้น-
ทางโคจรของดวงจันทร์ ซึ่งมีอยู่ ๒๗ กลุ่มด้วยกันอย่างหนึ่ง และตามวิชาโหรา-
ศาสตร์ของอินเดีย นักษัตรหมายถึงระยะของจักรราศีในท้องฟ้า ซึ่งมีอยู่ ๒๗ ช่วง
เรียงตามลำดับจากตะวันตกไปตะวันออก แต่ละช่วงมีความกว้าง ๑๓ องศา ๒๐ ลิปดา
นั้น อีกอย่างหนึ่ง

กลุ่มดาวนักษัตรทั้ง ๒๗ กลุ่ม มีชื่อดังนี้ อัศวินี หรือ อัศวบุษ, ภรณี,
กฤติกา, โรहिณี, มฤกษี, อารทรา, पुनर्वसु, पुष्यหรือพิษย, อาศเลษา,
มฆา, บุรพตฤณี, อุตตมฤณี, หัสต, จิตรกา, สวาตี, วิสาขา, अनुराधा,
धनु, มูลา, บุรพชาฆ, อุตตราฆ, ศรณะ, ศรวีษฐาหรือธนิษฐา,
ศตภิชช, บุรพภัทรบทหรือโปฐบท, อุตรภัทรบท และ เรวกี

ว.บก. (วิสุทษ์ บุษยกุล), "นักษัตร," สารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตย-
สถาน. ตอนที่ ๒๕๐ (๒๕๒๑) : ๕๔๘๖ - ๕๔๙๔.

การตั้งชื่อลับ

การตั้งชื่อลับของชาวฮินดูในสมัยโบราณนั้น ไม่ไ้กล่าวไว้แน่ชัดในคัมภีร์พระเวทเล่มใด เพียงแต่พบว่าบางโคลงของคัมภีร์ฤคเวท ไ้กล่าวพาดพิงถึงชื่อลับ^๑ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าชาวฮินดูในสมัยโบราณ ตั้งคัมภีร์ในสมัยพระเวทมาแล้วบุคคลจะต้องมีชื่อของตนอย่างน้อยที่สุด ๒ ชื่อ นอกเหนือจากชื่อที่ใช้เรียกโดยทั่วไปแล้ว ชื่อที่ ๒ ก็คือ ชื่อลับ

ในคัมภีร์พราหมณะไ้กล่าวถึงชื่อลับในศตปถะ พราหมณะ ว่า อรุณ (อรุณ) เป็นชื่อลับของพระอินทร์^๒ เพราะนั้ษครที่พระอินทร์เป็นใหญ่ในนั้นมีชื่อเรียกว่า อรุณนี้

อรุณนี้ (อรุณนี้) เป็นชื่อนั้ษครที่กล่าวถึงในบทสวดแต่งงานของคัมภีร์ฤคเวท^๓ แต่คัมภีร์โดยทั่ว ๆ ไปจะเรียกชื่อนั้ษครนี้เสียใหม่ว่า ผลคุนี (ผลคุนี) ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงการเอ่ยชื่อลับของพระอินทร์

^๑ Rg. IX. 87.3.

X. 55.1 - 2.

^๒ Sat. Br. 2.1.2.11.

5.4.3.7.

^๓ Rg. X. 85.13.

Macdonell and Keith, Vedic Index of Names and Subjects,

1 : 36, 1 : 416.

^๔ กลุ่มคาวอรุณนี้ หรือผลคุนี นี้ ประกอบด้วยกลุ่มคาว ๒ กลุ่ม คือ ปุรุเว
ผลคุนี และ อุกตเว ผลคุนี

Macdonell and Keith, Vedic Index of Names and Subjects,

1 : 416.

ชื่อนั้นนอกจากชื่อ อรชุน ซึ่งเป็นชื่อลับของพระอินทร์แล้ว ก็ไม่มีชื่อใด
 เอ่ยถึงในคัมภีร์สมัยพระเวทเลย ทั้งนี้เพราะว่า ชื่อที่ตั้งตามนักษัตรถือเป็นชื่อลับ
 ดังนั้น จึงไม่มีการเอ่ยถึง^๑ ชื่อที่ตั้งตามนักษัตรนั้นมีความสำคัญในการประกอบพิธี
 ทางพระเวท เพราะผู้ทำพิธีบวงสรวงจะต้องใช้ชื่อของตนที่ตั้งตามนักษัตรในการ
 ประกอบพิธีด้วย แต่ความสำคัญที่สุดของชื่อที่ตั้งตามนักษัตรถือว่าเป็นความลับ เป็นชื่อ
 ที่มีความผูกพันกับชีวิตของแต่ละคนเสมอเท่าชีวิต ดังนั้น จึงถูกปกปิดไว้เป็นความลับ
 อย่างยิ่ง มิฉะนั้น ถ้าฝ่ายศัตรูรู้เข้าอาจจะได้รับอันตรายจากการทำพิธีอภิการของฝ่าย
 ศัตรูนั้นได้^๒ ชาวฮินดูให้ความสำคัญแก่ชื่อนี้มาก ถือว่าชื่อของบุคคลจะมีพลังกำลัง
 เหมือนผู้เป็นเจ้าของชื่อ โดยเฉพาะชื่อนั้นถ้าฝ่ายศัตรูใดรู้เข้าแล้วก็จะมีผลร้าย
 เช่นเกี่ยวกับการที่ศัตรูใดครอบครอง เสนอหรือ เสนอเล็บที่ถูกตัดทิ้งแล้วของบุคคลนั้น ๆ
 เช่นกัน^๓

คฤหยสูตรโดยทั่วไป มีความเห็นตรงกันว่า ชื่อที่เป็นชื่อนั้น ต้องให้
 พ่อแม่ตั้งให้เอง โคภิลคฤหยสูตร และชาติรคฤหยสูตร กำหนดให้ตั้งชื่อนั้นในพิธี

^๑P. Thomas, Hindu Religion Customs and Manner, p. 79.

V. M. Apte, Social and Religions life in The Grihya Sūtra, p. 68.

^๒Kane, History of Dharmasāstra, part I. Vol. II. p.248.

Raj Bali Pandey, Hindu Saṃskāras, p. 139.

อภิการ เป็นพิธีทางไสยศาสตร์ ผู้ทำจำเป็นจะต้องรู้ชื่อของบุคคลที่ตน
 มุ่งร้าย ถ้าไม่รู้ชื่อก็ไม่สามารถทำพิธีได้ ผู้ที่ถูกพิธีอภิการจะทำให้เสียสติ มีอาการ
 เกลิบเกลิ้มใจลอย และอาจทำให้ถึงตายได้.

^๓Louis Herbert Gray, "Name (Indo - European)," in
Encyclopedia of Religion and Ethics, 9 : 166.

โศษยันตีกกรรม (โศษยันตีกกรรม) คือ พิธีช่วยเร่งการคลอดบุตร

อาศวลายนคฤหยสูทร อาปัสตัมพคฤหยสูทร และ หิริธยเกกินคฤหยสูทร กำหนดให้ตั้งชื่อลับในขณะที่ทำพิธีนี้ตามกรรม ในวันที่ ๑๐ หรือ ๑๒ หลังจากเกิด เพื่อเป็นการแสดงความยินดีและอวยพรแก่ทารกที่เกิดใหม่

อาปัสตัมพคฤหยสูทร และหิริธยเกกินคฤหยสูทร ระบุไว้แต่เพียงว่าบิดา จะต้องตั้งชื่อจากนักษัตริ์ในช่วงเวลาที่เด็กเกิดให้เป็นชื่อลับแก่เด็ก^๑ ชาวหิร คฤหยสูทร และโคภิลคฤหยสูทร กล่าวว่า ชื่อที่ตั้งตามนักษัตริ์นี้เรียกว่า อภิวัตินียะ (อภิวัตินียะ) และใช้ชื่อนี้ในขณะประกอบพิธีอุปนัย^๒

ส่วนสาขายานคฤหยสูทร ได้กำหนดกฎเกณฑ์ในการตั้งชื่อลับว่า ชื่อลับนั้น จะต้องขึ้นต้นด้วยพยัญชนะโฆมะ ประกอบด้วยพยัญชนะอัสสระ มีจำนวนพยางค์ได้ตั้งแต่ ๒ พยางค์ ๔ พยางค์ และ ๖ พยางค์ ก็ได้ โดยใช้วิธีกฤต ห้ามใช้วิธีคัทธิต ซึ่งจะต้องรู้เฉพาะบิดาและมารดาของเด็กเท่านั้น^๓ มีข้อนำสั่งเกณฑ์สำหรับสาขายานคฤหยสูทร คือ มีกฎเกณฑ์ในการตั้งชื่อลับมากกว่าคัมภีร์คฤหยสูทรเล่มใด ๆ และไม่ได้เจาะจงว่า ชื่อลับจะต้องตั้งจากนักษัตริ์ที่เด็กเกิด

^๑ Āp. Gr. 6.15.2 - 3.

Hir. Gr. 2.1.4.13.

^๒ Khā. Gr. 2.4.12.

Gobh. Gr. 2.10.24.

^๓ Śāñ. Gr. I. 24.4.

การประกอบพิธีนามกรรม

พิธีนามกรรม เป็นพิธีที่ชาวฮินดูนิยมปฏิบัติกันอย่างแพร่หลายพิธีหนึ่ง โดยปกติจะประกอบพิธี ในวันที่ ๑๐ หรือ ๑๒ หลังจากที่เกิดเกิด แต่ละครอบครัวต่างพยายามจะจัดพิธีอย่างมีเกียรติตามความสามารถ โดยจัดให้มีการเลี้ยงอาหารแก่พรหมณ์และบรรดาญาติมิตร ผู้เป็นมารดาจะต้องอาบน้ำสระผม ซึ่งถือว่าเป็นการก้าวกลับไปสู่ความบริสุทธิ์ สามารถที่จะเข้าร่วมพิธีมงคลได้ เป็นการผ่านพ้นระยะของความไม่บริสุทธิ์ เนื่องจากการให้กำเนิดบุตร ทั้งนี้ เพราะนับแต่นี้ไปมารดาของเด็กจะสามารถจะทำความสะอาดร่างกายและแปรงฟันได้เป็นปกติ ตลอดจนกระทั่งสามารถเจิมสีแคงบนหน้าผากเพื่อแสดงความเป็นมงคลโคต่อไป^๑ ผู้เป็นบิดาและบุตรก็จะต้องอาบน้ำสระผมเช่นกัน และเสื้อผ้าที่สวมใส่ในวันทำพิธีทั้งของบิดามารดาและบุตร จะต้องเป็นเสื้อผ้าชุดใหม่ที่ไม่เคยผ่านการซักฟอกมาก่อน บ้านที่อยู่อาศัยก็จะต้องปิดกั้นทำความสะอาด ไฟสุติกาคณิตที่ใช้ในการอยู่ไฟของมารดาจะถูกนำออกมาจากห้องคลอด และนำไฟเอาปาสนะ คือ ไฟที่ใช้สำหรับบูชาประจำบ้านเข้ามาแทนที่ ใส่พื้นเข้าไปในไฟนั้น หลังจากนั้นก็เริ่มประกอบพิธีนามกรรมได้

โคภิลคฤหยสูตร^๒ ได้กล่าวถึงพิธีนามกรรมไว้ก่อนข้างละเอียดยกกว่าคฤหยสูตรอื่น ๆ ว่า ผู้ที่ทำหน้าที่ในการประกอบพิธีคือบิดาของเด็ก (แต่ในกรณีที่บิดาไม่สามารถกระทำได้ อาจมอบหมายหน้าที่ให้บุคคลอื่นกระทำแทนได้) เมื่อบิดานั่งประจำที่ในพิธีบนพญาทรรภ (ทรภ) ซึ่งปลายของพญานี้ไปทางทิศเหนือ โดยบิดาทันหน้าไปทางทิศตะวันออก เบื้องหน้ามีไฟเอาปาสนะตั้งอยู่ มารดาจะอุ้มบุตรของนางโดยให้ใบหน้า

^๑ Sinclair Stevenson, The Rites of the Twice - born, pp. 11 - 12.

^๒ Gobh. Gr. II. 8.9 - 14.

ของเล็กหันไปทางทิศเหนือ นางจะเดินเข้าไปในพิธีทางทิศใต้ เดินตรงไปที่สามี
 ของนางที่นั่งอยู่แล้วอ้อมไปทางเบื้องหลังของเขา แล้วนั่งลงทางทิศเหนือบนหน้า
 ทรรกที่ปลายของหน้าขึ้นไปทางทิศเหนือ ต่อจากนั้นบิดาจะเริ่มต้นด้วยการสังเว
 ต่อเทพประชาปติเป็นอันดับแรก ต่อจากนั้นก็สังเวต่อ คีดี นักษัตร เทพเจ้า
 ประจำคีดีและเทพเจ้าประจำนักษัตร ในวันเกิดของเล็กตามลำดับ เมื่อสังเว
 เสร็จเรียบร้อยแล้ว บิดาจะสวดมนต์ จากมันตระ พราหมณะ (มนตร พราหมณ)
 I. 5.14.15 ว่า "เจ้าคือผู้ใด ? บุคคลผู้ใดคือเจ้า ?" เมื่อกล่าวจบบิดาจะ
 และที่กระหม่อมของบุตรแล้วสวดมนต์ต่อไปอีกว่า "จงเข้าไปสู่เคื่อนของเทพอหฺสฺปติ"
 (อหฺสฺปติ)^๑ เมื่อกล่าวจบบิดาจะตั้งชื่อให้บุตรของตนทันที ซึ่งจุดประสงค์ของการ
 สวดมนต์นั้นก็เพื่อให้บุตรมีความพร้อมที่จะรับชื่อที่บิดาตั้งให้ และให้มีอายุยืนยาว
 ต่อไปจากวันเป็นเดือน

หลังจากเสร็จพิธีการตั้งชื่อแล้ว ถ้าเป็นบุตรชายก็เป็นธรรมเนียมที่บิดา
 จะต้องจัดให้มีการเลี้ยงอาหารแก่พราหมณ์ และให้ของขวัญแก่บรรดาญาติพี่น้อง
 เพื่อนฝูง แต่ถ้าเป็นบุตรหญิง ก็จะไม่มีการฉลองใด ๆ ทั้งสิ้น

ส่วนประกอบของชื่อ

คัมภีร์คฤหฺยสูตฺรทั้งหลาย^๒ ได้ให้กฎเกณฑ์ที่คล้ายคลึงกันเกี่ยวกับส่วนประกอบ

^๑ อหฺสฺปติ (อหฺสฺปติ) คือ เทพเจ้าแห่งวัน ซึ่งหมายถึง อาทิตยเทพ.

^๒ Āsv. Gr. 1.16.4 - 6.

Pār. Gr. 1.17.2.

Gobh. Gr. 3.8.14 - 15.

Āp. Gr. 6.16.9 - 10.

Hir. Gr. 2.1.4.10.

ของชื่อที่ควรจะต้องให้แก่เด็กโดยทั่วไปว่า ชื่อของเด็กจะต้องขึ้นต้นด้วยพยัญชนะ
โฆชะ มีพยัญชนะอัมสระเป็นส่วนประกอบของชื่อด้วย และจะต้องลงท้ายชื่อด้วย
สระเสียงยาวหรือวิสรรค (วิสรรค) การประกอบศัพท์ใช้วิธีกฤตห้ามใช้วิธีศัพท์
หริณยเกศินคฤหยสูตร และอามีสติมพลฤหยสูตร ได้เพิ่มเติมว่า ชื่อนั้นควรมีคำว่า
สุ เป็นคำอุปสรรคอยู่หน้าคำเพื่อก่อให้เกิดความมั่นคง

ก. ชื่อของเด็กผู้ชาย

ชื่อของเด็กผู้ชายมีชื่อแตกต่างกับชื่อของเด็กหญิงในเรื่องจำนวน
พยางค์ คือ คฤหยสูตร ส่วนมากจะกำหนดจำนวนพยางค์ของชื่อเด็กผู้ชายว่า ควรจะ
มี ๒ หรือ ๔ พยางค์ คือ ต้องมีจำนวนเป็นเลขคู่ กฎเกณฑ์ข้อนี้ คฤหยสูตรตั้งขึ้น
โดยอาศัยคัมภีร์สมัยพระเวท ซึ่งมักจะพบชื่อของบุคคลส่วนมากมักมี ๒ พยางค์ หรือ
ไม่กี่ ๔ พยางค์ เช่น พระกะ (พก) ตริตะ (ตริท) ปุรุทสะ (ปุรุทส) เป็นต้น^๑
ส่วนอามีสติมพลฤหยสูตร มีกฎเกณฑ์เพิ่มเติมนอกเหนือไปอีกว่า พยางค์แรกของชื่อ
ควรเป็นคำนามและพยางค์หลังของชื่อควรเป็นคำกริยา

มนุได้กำหนดหลักเกณฑ์ของชื่อเด็กผู้ชายไว้อย่าง ๆ ๒ ประการ ตาม
วรรณะดังนี้

- ๑. ชื่อของพรหมณ์ ควรเป็นชื่อที่แสดงถึงความเป็นมงคล
- ชื่อของกษัตริย์ ควรเป็นชื่อที่แสดงถึงความมีอำนาจ
- ชื่อของไวศยะ ควรเป็นชื่อที่แสดงถึงความเกี่ยวข้องกับเงิน

^๑P.V. Kane, History of Dharmaśāstra, part I, Vol. II,

ชื่อของศูทร กวรว เป็นชื่อที่แสดงถึงความเหี้ยมหยาม^๑

๒. ชื่อของวรรณะทั้ง ๔ ควรมีคำลงท้ายที่แสดงถึงวรรณะของตนควย

กึ่งนี้

ชื่อวรรณะพราหมณ์ ควรลงท้ายชื่อที่แสดงถึงความสุขสบาย

ชื่อวรรณะกษัตริย์ ควรลงท้ายชื่อที่แสดงถึงการคุ้มครองรักษา

ชื่อของวรรณะไวศยะ ควรลงท้ายชื่อที่แสดงถึงความมั่งคั่ง

ชื่อของวรรณะศูทร ควรลงท้ายชื่อที่แสดงถึงการบวการหรือ

การฟังผู้อื่น^๒

ปารัสกรคฤหยศูทร^๓ ได้กล่าวนอกเหนือไปจากคฤหยศูทรอื่น ๆ
ว่า ชื่อของวรรณะทั้ง ๓ ควรมีคำต่อท้ายชื่อเพื่อแสดงถึงวรรณะของตน คือ

วรรณะพราหมณ์ ควรลงท้ายชื่อควยคำว่า ศรรมัน (ศรมฺ) เช่น
วิษณุศรรมัน (วิษณุศรมฺ)

^๑M.S. 2.31.

maṅgalyam brāhmanasya syātkṣatriyasya balānvitam,
vāisīyasya dhanasamyuktem sūdrasya tu jugupsitam.

^๒Ibid. 2.32.

sarmavadbrāhmanasya syādrājño raksāsamanvitam,
vāisīyasya puṣṭisamyuktam sūdrasya prāisīyasamyutam.

^๓Pār. Gr. 1.17.4.

วรรณกะษัตริย์ ควรลงท้ายชื่อด้วยคำว่า วรรณัน (วรมฺน) เช่น
ลักษมีวรรณัน (ลักษมีวรมฺน)

วรรณะไวศยะ ควรลงท้ายชื่อด้วยคำว่า คุปตะ (คุปฺต) เช่น
จันทรคุปตะ (จันทรคุปฺต)

กาเน^๑ ได้ให้ความคิดเห็นว่าคำต่อท้ายชื่อของปาริศาสตร์คฤห्यสูตร
นี้ ไม่มีปรากฏในคฤห्यสูตรเล่มใดเลย คงเป็นการเพิ่มเติมขึ้นมาในภายหลังเท่านั้น

ข. ชื่อของเด็กผู้หญิง

ชื่อของเด็กผู้หญิงนั้น คฤห्यสูตรทั้งหลายกำหนดไว้ว่า ให้มีจำนวน
พยางค์ได้ไม่จำกัด แต่ควรจะเป็นพยางค์ที่มีจำนวนเลขคี่ โคภิลคฤห्यสูตร^๒
กล่าวไว้ว่า ควรจะลงท้ายด้วยคำว่า ทา ส่วนปาริศาสตร์คฤห्यสูตร^๓ กล่าวว่า
ควรจะลงท้ายด้วยสระอะ และอาจจะใช้วิธีตัดทอนก็ได้ ซึ่งแตกต่างกับชื่อของเด็ก
ผู้ชายที่ให้อะไว้แต่วิธีกฤตอย่างเดียวกัน

มนุสมฤติ^๔ ได้แจกแจงคุณสมบัติของชื่อเด็กผู้หญิงว่า ควรเป็นชื่อ
ที่ง่ายต่อการออกเสียง ไม่แข็งกร้าว มีความหมายที่ชัดเจน มีความไพเราะ เป็นคำ

^๑ P.V. Kane, History of Dharmasāstra, part I, Vol. II,
p. 251.

^๒ Gobh. Gr. 2.8.16.

^๓ Pār. Gr. 1.17.3.

^๔ M.S. 2.33.

strīnām sukhodyamakrūrām vipastārtham manoharam
māngalyam dīrghavarṇāntamāsīrvādābhidhānavat.

ที่เป็นมงคล ลงท้ายชื่อด้วยสระเสียงยาว และชื่อนั้นจะต้องประกอบด้วยการให้พร และมนุสมฤติ^๑ ยิ่งไคหามผู้ชายมีให้แต่งงานกับผู้หญิงสาวที่มีชื่อเหล่านี้คือ ชื่อที่ไม่ไพเราะ ชื่อที่ตั้งตามชื่อของนักบวช คนไม้ แม่น้ำ ภูเขา นก ผู้รับใช้ และชื่อที่มีความน่ากลัว ทร.บันเคย์ ได้ให้เหตุผลของข้อห้ามในการตั้งชื่อของเด็กผู้หญิงจากมนุสมฤติว่า เป็นเพราะชื่อเหล่านี้เป็นชื่อที่ไซกันในกลุ่มที่มีโชเผ่าอารยัน ซึ่งพวกอารยันไม่ประสงค์ที่จะแต่งงานด้วย^๒

ถึงแม้จะมีกฎเกณฑ์ในคัมภีร์ห้ามมิให้ตั้งชื่อที่ไม่ไพเราะแก่บุตรสาวก็ตาม แต่เราอาจจะพบเด็กหญิงที่สวยงามแต่มีชื่อไม่ไพเราะว่า กลี ซึ่งแปลว่าคำก็เป็นได้ ทั้งนี้เพราะว่า ครอบครัวที่บิดามารดาต้องสูญเสียบุตรไปในครั้งก่อนก็มักจะตั้งชื่อบุตรที่เกิดขึ้นภายหลังให้มีชื่อที่ไม่ไพเราะ น่ารังเกียจ เพื่อเป็นการขับไล่ภูตผีปีศาจ โรคภัยต่าง ๆ และความตาย^๓

ปัจจุบันชาวฮินดูมักประกอบพิธีนามกรรม ในวันที่ ๑๒ หลังคลอด และทำโดยไม่มีพิธีการอะไรเหมือนดังที่กำหนดไว้ในคฤห्यสูตร พิธีทำง่าย ๆ คือ พวกผู้หญิงจะมาชุมนุมปรึกษารื้อกับสมาชิกของครอบครัวที่เป็นชายล่วงหน้าก่อน เพื่อเลือกชื่อที่ดีให้แก่เด็ก เมื่อถึงวันทำพิธีก็ประกาศชื่อของเด็กให้ทุกคนรู้แล้ววางเด็กลงในเปล^๔ ก็เป็นอันเสร็จพิธีเพียงเท่านั้น

^๑ M.S. 3.9.

^๒ Raj Bali Pandey, Hindu Samskāras, p. 135.

^๓ Ibid. p. 141.

^๔ P.V. Kane, History of Dharmaśāstra, part I, Vol II.

พิธีนักษัตร (นักษัตรกรรม) พิธีนำเด็กออกนอกบ้านครั้งแรก

พิธีนำเด็กออกนอกบ้านครั้งแรกนี้เป็นพิธีย่อย ถือว่าไม่ใช่พิธีที่สำคัญนัก แต่ก็เป็นพิธีที่แสดงออกถึงความรัก และความห่วงใยในบุตรของชาวฮินดูมาตั้งแต่สมัยโบราณ ทุก ๆ ขั้นตอนของการเจริญเติบโตของทารก เป็นโอกาสสำหรับบิดามารดาและบุคคลในครอบครัว จะได้มีการสนุกสนานรื่นเริง และมีการเฉลิมฉลองด้วยการประกอบพิธีตามฤกษ์ยามในทางศาสนา ตั้งแต่แรกเกิดเด็กจะถูกจำกัดอยู่ในห้องคลอดเท่านั้น เมื่อมารดาครบกำหนดการอยู่ไฟแล้ว และเริ่มต้นดำเนินชีวิตประจำวันในครอบครัวตามปกติ สิ่งแวดล้อมของทารกก็จะขยายวงกว้างออกไปจากภายในบริเวณห้องคลอดไปจนถึงภายในตัวบ้าน ทำให้เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้กว้างขวางขึ้น จนถึงวันที่เด็กเจริญเติบโตและแข็งแรงพอที่จะนำออกไปเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ของโลกภายนอกได้แล้ว บิดามารดาจึงจัดให้มีพิธีทางศาสนา เพื่อนำเด็กออกไปนอกบ้านเป็นครั้งแรก ซึ่งเรียกว่า พิธีนักษัตร

อย่างไรก็ดี ชีวิตภายนอกบ้านก็แวดล้อมด้วยภัยอันตรายจากธรรมชาติ และสิ่งที่เหนือธรรมชาติ ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันภัยที่จะเกิดขึ้นแก่เด็ก จึงต้องมีการทำพิธีถวายเด็กให้แก่พระสุรยเทพ^๑ เพื่อที่พระองค์จะได้ให้ความคุ้มครองแก่เด็กนั้น ซึ่งการนำเด็กออกนอกบ้านครั้งแรกนี้ นับว่าเป็นก้าวแรกที่สำคัญ เพราะเป็นพิธีที่แสดงถึงความจำเป็นของชีวิตการเจริญเติบโตของเด็ก ที่จะต้องออกไปเผชิญหน้ากับสิ่งสำคัญที่สุดของจักรวาล^๒

^๑ P. Thomas, Hindu Religion, Customs and Manners,

p. 80.

^๒ Ibid. p. 400.

พิธีกรรม (นิษกรมณ) เป็นพิธีที่เก่าแก่มาากพิธีหนึ่ง แต่ไม่พบหลักฐานที่แน่นอนในวรรณคดีพระเวท บทสวดของพระเวทที่ใช้ประกอบในพิธีที่ว่า "ดวงตาดวงนั้น"^๑ ก็เป็นบทสวดที่ใช้ได้โดยทั่ว ๆ ไป และใช้ได้ทุก ๆ กรณี เมื่อใครก็ตามที่ต้องการจะมองไปที่พระอาทิตย์เพื่อสักการะพระสุริยเทพ ดังนั้น บทสวดนี้จึงไม่มีความหมายเฉพาะสำหรับพิธีนิษกรมณเท่านั้น เหตุที่พิธีนิษกรมณเป็น พิธีย่อย ๆ ฉะนั้น คัมภีร์ศฤงษุตรส่วนมากจึงไม่ได้ให้รายละเอียดของพิธีมากนัก

ระยะเวลาของการประกอบพิธี

คัมภีร์ส่วนมากกำหนดให้ประกอบพิธีนิษกรมณ ในเดือนที่ ๔ หลังคลอด^๒ วิษณุ สมฤติ เรียกพิธีนี้ว่า พิธีอาทิตย์ทรศนะ (อาทิตย์ทรศน) และกำหนดให้ทำพิธี ในเดือน ๔ เช่นกัน^๓ แต่ภวิษยะ ปุราณะ (ภวิษยะ ปุราณ) และพฤหัสปติ สมฤติ

^๑ Vāj. S. XXXVI. 24.

Hermann Oldenberg, tr. The Grhya - Sūtras, part I, in The Sacred Books of the East, 29 : 298.

^๒ Pār. Gr. I. 17.5.

Hermann Oldenberg, tr. The Grhya - Sūtras, part I, in The Sacred Books of the East, 29 : 298.

M.S. II. 34.

caturthe māsi kartavyam śisarniṣkramaṇam grhāt,
saṣthe'n naprāśanam māsi yadveṣṭam maṅgalaṁ kule.

^๓ VI. S. XXVII. 10.

Jolly Julius, The Institutes of Vishnu, in The Sacred Books of the East, 7 : 114.

(พทุหสุปติ สมฤติ) เท่านั้น ที่กำหนดให้ทำพิธีในวันที่ ๑๒ หลังจากที่เด็กเกิด
 ขอกำหนดโดยทั่ว ๆ ไปของคฤหยสูตรและสมฤติ ให้ประกอบพิธีนิษกรรม
 ในเดือนที่ ๓ หรือเดือนที่ ๔ ภายหลังจากที่เด็กเกิด ยมะ (ยม) กล่าวว่า
 พิธีนิษกรรมนี้จะต้องแยกออกเป็น ๒ พิธี คือ เดือนที่ ๓ ให้นำเด็กออกไปดู
 พระอาทิตย์ และเดือนที่ ๔ ให้นำเด็กออกไปดูพระจันทร์ อาศวลายนะ
 (อาศวลายน) ให้ความคิดเห็นว่า ถ้าในวันที่กำหนดให้มันไม่สะดวกด้วยประการ
 ทั้งปวง พิธีนิษกรรมอาจปฏิบัติพร้อมกันกับพิธีป้อนอาหารครั้งแรกแก่ทารกได้^๒
 แต่โคภิลคฤหยสูตร และชาทริกฤหยสูตร กำหนดให้นำเด็กออกนอกบ้านในเวลา
 กลางคืน เพื่อทำพิธีจันทร์ทรศนะ (จทรทรศน) ให้เด็กได้สักการะพระจันทร์
 ในคืนวันขึ้น ๓ ค่ำของบักษข้างขึ้น ครั้งที่ ๓ หลังจากที่เด็กเกิด^๓ และไม่ได้ออกมาถึง
 การนำเด็กออกไปดูพระอาทิตย์เลย

^๑ V.M.S. Vol. I. p. 250. อ้างถึงใน Raj Bali Pandey,,
Hindu Saṃskāras, p. 147.

^๒ V.M.S. Vol. I. p. 251. อ้างถึงใน Raj Bali Pandey,
Hindu Saṃskāras, p. 147.

^๓ Khā. Gr. II. 3.1.

Hermann Oldenberg, tr. The Grhya - Sūtras, part I.
 in The Sacred Books of the East, 29 : 396.

Gobh. Gr. II. 8.1.

Hermann Oldenberg, tr. The Grhya - Sūtras, part II.
 in The Sacred Books of the East, 30 : 56.

สถานที่และผู้ประกอบพิธี

สถานที่ที่ใช้สำหรับประกอบพิธีนิษกรรม คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่สี่เหลี่ยมจัตุรัสของลานบ้าน ซึ่งเป็นสถานที่ที่สามารถมองเห็นพระอาทิตย์ได้ พื้นดินจะต้องฉาบด้วยมูลโคและดินเหนียว ให้ทำเครื่องหมายสวัสติกะ^๑ (สวัสติก) ไว้บนพื้นที่ฉาบน้ำ และให้มารคาหว่านเมล็ดข้าวไปทั่วบริเวณพิธีนั้น^๒ กฎเกณฑ์ของคัมภีร์ฤคหสูตรกำหนดให้บิดาและมารคาเป็นผู้ประกอบพิธี มุหุรตสังคหะ (มุหุรตสังคห) มีจุดมุ่งหมายให้ลุงหรือน้า ซึ่งเป็นญาติทางฝ่ายมารคา ควรเป็นผู้ได้รับเชิญให้มาเป็นผู้ประกอบพิธี^๓

^๑ เครื่องหมายสวัสติกะ (สวัสติก) 卐

Macdonell Arthur Anthony, A Practical Sanskrit - Dictionary (London : Oxford University Press, 1976), p. 372.

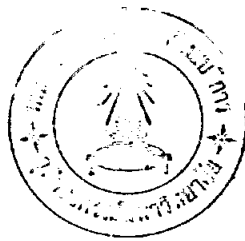
ให้คำอธิบายไว้ว่า

สวัสติกะ (svastika) เป็นเครื่องหมายที่เป็นมงคล ลักษณะเป็นรูปกากบาท ปลายหักงอไปทางขวา

^๒ Sinclair Stevenson, The Rites of the Twice - Born, p. 18.

The Cultural Heritage of India, 2 : 400.

^๓ V.M.S. Vol. I. p. 253. อ้างถึงใน Raj Bali Pandey, Hindu Saṃskāras, p. 145.

การประกอบพิธี

พิธีอาทิตยทรศนะ (อาทิตยทรศน) คือ การนำเด็กออกไปดูพระอาทิตย์
ในปาร์ศกรฤทศสูตร เป็นพิธีง่าย ๆ คือ บิดาจะนำเด็กออกไปข้างนอกที่บริเวณ
ลานพิธี ให้เด็กหันหน้าไปที่พระอาทิตย์ บิดากล่าวบทสวดว่า "ดวงตาดวงนั้น"^๑
มานวฤทศสูตร กำหนดว่า บิดาต้องปรุงอาหารคาวนม แล้วนำไปวางตรงต่อ
พระอาทิตย์ โดยกล่าวบทสวดจากโมคครายณี สังกิตา ว่า "พระอาทิตย์อันเจิดจ้า
ไต่ขึ้นแล้วทางทิศตะวันออก"^๒ ต่อจากนั้นจึงกล่าวบทสวดจากคัมภีร์ฤคเวท ๓ บท
คือ

"หงส์อยู่ในแสงสว่าง วสุเทพอยู่ในอันตริกษะ (ในอากาศ)
พระผู้ประกอบพิธีอยู่บนเวที แขนงผู้มาเยือนอยู่บนบ้าน (แต่ท่านผู้)
อยู่ในท่ามกลางมนุษย์ อยู่ในที่อันประเสริฐ อยู่ในความจริง อยู่ใน
ท้องฟ้า เกิดในน้ำ เกิดแต่โค เกิดแต่ความจริง เกิดแต่ภูเข
ท่านคือฤตะ (กฎแห่งสากลจักรวาล) นั่นแล"^๓

^๑Vāj. S. XXXVI. 24. อ้างถึงใน Hermann Oldenberg, The Grhya - Sūtras, part I. in The Sacred Books of the East, 29 : 298.

^๒Mait. S. IV. 14.4. อ้างถึงใน P.V. Kane, History of Dharmaśāstras, II. 1.255.

^๓Rg. IV. 40.5.

hamsah śucisadvasurantariksasadhōtāvedisadatithirduronasat,
nrśedvarasadrtasadvyomasadabjā gojā rtajā adrijā rtam.

"เมื่อใดเทพทั้งหลายผู้กวรแกการบวงสรวง ไต่ยกซึ่งเทพองค์นั้น (ในฐานะ) เป็นสุริยะ ผู้เป็นบุตรแห่งอหิตีขึ้นไว้ในสวรรค์ ก็เมื่อเทพที่เป็นคู่กัน ผู้ทองเที่ยวไปควยกันเสมอ ไต่เกิดขึ้นแล้ว สิ่งมีชีวิตทั้งปวง ผู้ดำรงชีพอยู่ไต่มองเห็นเทพนั้นอย่างถ่องแท้"^๑

"รัศมีอันสว่างนำท่านขึ้นไปสู่เบื้องสูง ท่านผู้เป็นเทวะ ผู้รูซึ่งสิ่งทั้งปวง อันมีชีวิต ผู้เป็นสุริยะ ซึ่งคนทั้งปวงแลเห็น"^๒

ต่อจากนั้น บิดาของเด็กก็จะจับหน้าเด็กหันไปหาดวงอาทิตย์ พร้อมกับกล่าวว่า "ขอคารวะต่อพระอาทิตย์ผู้ศักดิ์สิทธิ์ ผู้ทรงไว้ซึ่งรัศมีอันบริบูรณ์ ผู้ขับไล่ความมืด ขอให้โปรดขจัดโทษร้ายจากดวงชะตาของข้า และโปรดประทานพรแก่ข้าด้วยเถิด" หลังจากนั้นมารดาจะอุ้มเด็กไปยังวิหารประจำหมู่บ้าน เพื่อสักการะบูชาเทพเจ้า พร่าหมณ์จะกล่าวให้พรที่เป็นมงคลแก่เด็ก^๓ มานวคฤหยสูตร กล่าวว่า คอนท่ายของพิธีจะต้องมีการ เลี้ยงอาหารพร่าหมณ์ และให้โคผู้ ๑ ตัว เป็นค่าทักษิณาแก่พร่าหมณ์

^๑ Rg. X. 88.11.

yadedenamadhuryajñiyāso divi devāḥ sūryamāditeyaṁ,
yadā carīṣṇū mithunāvabhūtāmāditprāpaśyanbhuvanāni visvā.

^๒ Rg. I. 50.1.

udu tyam jātavedasam devam vahanti ketavam,
dr̥se visvāya sūryam.

^๓ P. Thomas, Hindu Religion Customs and Manners,

พิธีอาหิตยทรรศนะ น่าจะเกิดขึ้นเพราะชาวฮินดูเชื่อว่าดวงอาทิตย์คือเทพสวิต^๑ ซึ่งจะให้ความคุ้มครองและบันดาลให้เด็กประสบความสำเร็จในสิ่งทั้งปวงได้

พิธีจันทรทรรศนะ (จันทรทรรศน) คือ การนำเด็กออกไปสักการะพระจันทร์ ในวันขึ้น ๓ ค่ำ ของปีที่ ๓ ข้างขึ้นหลังจากที่เด็กเกิด ขาหิรคฤหยสูตร และโลภิลคฤหยสูตร ได้กำหนดว่า ในตอนเช้าของวันทำพิธี บิดาจะอาบน้ำและสระผมให้เด็ก และเมื่อพระอาทิตย์ตกดินแล้ว บิดาจะออกไปยืนอยู่ในบริเวณพิธี ซึ่งอยู่ที่ลานบ้าน หันหน้าไปทางทิศตะวันออก และสักการะพระจันทร์ด้วยการไหว้ มารดาจะแต่งกายให้เด็กด้วยเนื้อผ้าที่สะอาด แล้วอุ้มเด็กเข้าไปในบริเวณพิธี จากทางทิศใต้ตรงไปทางทิศเหนือ โดยให้ใบหน้าของเด็กหันไปทางทิศเหนือ ส่งเด็กให้แก่บิดา เธอจะเดินผ่านไปทางเบื้องหลังของสามี แล้วยืนอยู่ทางทิศเหนือของสามี ต่อจากนั้น บิดาของเด็กจะท่องบทสวด ๓ บท เริ่มต้นด้วย "โอ ท่านผู้หวิมสแลกรียบร้อยก็แล้ว หัวใจของท่าน..." จากนั้นคระพราหมณะ^๒ I. 5.10 - 12 แล้วส่งเด็กคืนให้แก่แม่ของเด็กพร้อมกับกล่าวว่า "ขอให้ทารกน้อยๆได้รับอันตรายหรือถูกพรากจากมารดาเลย"

^๑ Arthur A. Macdonell, Vedic Mythology, p. 33.

^๒ M.B. I. 5.10 - 12.

Hermann Oldenberg, The Grhya - Sūtras, part I. in The Sacred Books of the East, 29 : 396.

Hermann Oldenberg, The Grhya - Sūtras, part II. in The Sacred Books of the East, 30 : 56.

ต่อจากนั้น ในปักข์ข้างขึ้นต่อ ๆ มา บิดาของเด็กจะไข่มือทั้งสอง
กอบน้ำแล้วหันหน้าไปที่พระจันทร์ ปล่อยให้น้ำไหลออกจากมือครึ่งหนึ่ง พร้อมกับ
กล่าวคำสวดว่า "สิ่งใดอยู่ในพระจันทร์" จากมันตระพรหมณะ^๑ I. 5.13
และปล่อยให้น้ำไหลจากมืออีกครั้งหรือสองครั้ง แต่ไม่ต้องกล่าวบทสวดครึ่งครั้งแรก

ชาวฮินดูมีความคิดว่า ผลจากการทำพิธีกรรมนี้ จะมีสิ่งที่ฝังอยู่ในจิตใจ
ของทารก คือ จักรวาลนี้เป็นการสร้างที่เลิศประเสริฐยิ่งจากพระผู้เป็นเจ้า ซึ่ง
พระองค์ควรจะได้รับการเคารพนับถือ^๒

พิธีอันนปราศนะ (อนนปราศน) พิธีป้อนอาหารแข็งครั้งแรกแก่เด็ก

เป็นเวลานานหลายเดือนที่เด็กได้รับการเลี้ยงดูด้วยน้ำนมของมารดา
แต่หลังจากที่เด็กอายุได้ ๕ - ๖ เดือนแล้ว ร่างกายของเด็กก็เจริญเติบโตขึ้น
ความต้องการอาหารก็มีมากขึ้น ประกอบกับระยะนี้ปริมาณและคุณค่าของน้ำนม
มารดาก็ลดน้อยลงเรื่อย ๆ และจะหมดลงในที่สุด ด้วยเหตุนี้ ชาวฮินดูตั้งแต่นั้นสมัย
โบราณมาแล้วจึงได้ตระหนักถึงความจำเป็นทางด้านร่างกายของมารดาและเด็ก

^๑M.Br.I. 5.13.

Hermann Oldenberg, The Grhya - Sūtras, part I,
in The Sacred Books of the East, 29 : 396.

Hermann Oldenberg, The Grhya - Sūtras, part II.
in The Sacred Books of the East, 30 : 56.

^๒Raj Bali Pandey, Hindu Saṁskāras, p. 150.

จึงมีความเห็นว่า เด็กควรจะได้มีการหย่านม และได้รับอาหาร เพื่อทดแทนน้ำนมของมารดา^๑ นอกจากนี้ยังมีความเชื่ออีกว่า อาหารที่เป็นสิ่งล้ำค่าจนชีวิตนั้นมีอำนาจลึกลับอยู่ในตัวของมัน และสิ่งนี้เองที่เป็นตัวเสริมสร้างให้ชีวิตดำรงอยู่ได้^๒

ฉะนั้น ชาวฮินดูจึงให้ความสำคัญแก่อาหารแข็งมือแรกของเด็กเป็นอย่างมาก และได้ประกอบพิธีทางศาสนาขึ้น เรียกว่า พิธีอันนปราศนะ (อนนปราศน) ในคัมภีร์ยชุรเวท^๓ และอุปนิษิต^๔ มีบทกล่าวสรรเสริญอาหารอยู่ด้วย แต่เป็นที่น่าสงสัยว่า บทสรรเสริญนี้จะใช้สวดในพิธีการให้อาหารครั้งแรกแก่เด็กหรือไม่ หรือใช้สวดสรรเสริญอาหารโดยทั่ว ๆ ไป แต่ในสมัยสุครนนั้น บรรดาคัมภีร์คฤหยสูตรทั้งหลายได้กำหนดระยะเวลาในการประกอบพิธี ชนิดของอาหารและบทสวดที่ใช้ในพิธีด้วย

ระยะเวลาในการประกอบพิธี

คัมภีร์คฤหยสูตรต่าง ๆ ได้กำหนดให้ประกอบพิธีอันนปราศนะในเดือนที่ ๒

^๑ Abbe J.A. Dubois, Hindu Manners, Customs and Ceremonies, p. 156.

^๒ The Cultural Heritage of India, 2 : 400 - 401.

^๓ Y.U. XVII. 33.

^๔ T.U. III. 7.9.

หลังจากกลด^๑ มานวฤทฺษสูตฺร กำหนดให้ทำพิธีในเดือนที่ ๕ หรือ ๖ การฤท-
 ฤทฺษสูตฺร มีข้อบังคับว่าต้องทำพิธีในเดือนที่ ๖ หรือไม่ก็ทำในระยะเวลาที่เด็ก
 เริ่มพ้นงอกแล้ว ส่วนโคภิลฤทฺษสูตฺร และ ชาทฺริฤทฺษสูตฺร นั้น ไม่ได้กล่าวถึง
 พิธีอันปราศเช่นนี้เลย และก็มีผู้สมมติส่วนมากก็มีความเห็นทำนองเดียวกันคือ
 ให้ประกอบพิธีในเดือนที่ ๖ หลังจากกลด^๒

^๑Sān. Gr. I. 27.1.

Āsv. Gr. I. 16.1

Pār. Gr. I. 19.1.

Hermann Oldenberg, The Grhya - Sūtras, part I,
 in The Sacred Books of the East, 29 : 54, 183, 299.

Hir. Gr. II. 1.5.1.

Āp. Gr. VI. 16.1.

Hermann Oldenberg, The Grhya - Sūtras, part II,
 in The Sacred Books of the East, 30 : 216, 283.

^๒M.S. II. 34.

sasthe'nnaprāsānam māsi yadvestam maṅgalaṁ kule.

Yāj. S. I. 12.

Raj Bali Pandey, Hindu Saṁskāras, p. 152.

VI. S. XXVII. 11.

Julius Jolly, The Institutes of Vishnu, in The
 Sacred Books of the East, 7 : 114.

ชนิดของอาหารที่ใช้ในพิธี

คัมภีร์ต่าง ๆ ได้คัดเลือกอาหารที่ใช้ป้อนเด็กในพิธี โดยกำหนดจุดมุ่งหมายของอาหารแต่ละชนิดไว้ บิคามารดาต้องการจะให้บุตรของตนเติบโตขึ้น มีบุคลิกภาพในอนาคตเป็นอย่างไรก็เลือกอาหารแต่ละชนิดไปตามความต้องการ หรืออาจจะใช้อาหารทุกชนิดตามที่กำหนดไว้นั้นก็ได้

ตารางขายนคฤห्यสูตร ได้กำหนดอาหารและจุดมุ่งหมายไว้ดังนี้

เนื้อแพะ	ถ้าปรารถนาความอุดมสมบูรณ์
เนื้อนกกระทา	ถ้าปรารถนาความรุ่งเรืองในทางศาสนา
เนื้อปลา	ถ้าปรารถนาความคล่องแคล่วว่องไว
ข้าวต้มควายเนยใส	ถ้าปรารถนาความเจริญรุ่งเรือง

อาศวลขายนคฤห्यสูตร ก็ได้กำหนดชนิดของอาหารและจุดมุ่งหมายเช่นเดียวกับตารางขายนคฤห्यสูตร ยกเว้นเนื้อปลาเท่านั้นที่ไม่ได้กำหนดไว้^๒ เมื่อบิคามารดาเลือกอาหารที่ใช้ป้อนเด็กในพิธีได้แล้ว ก็นำไปประกอบอาหารโดยใส่นมเปรี้ยว น้ำผึ้งและเนยใส

^๑/Sāñ. Gr. I. 27.2 - 6.

Hermann Oldenberg, tr. The Grhya - Sūtras, part I, in The Sacred Books of the East, 29 : 54.

^๒/Asv. Gr. I. 16.2 - 5.

Hermann Oldenberg, tr. The Grhya - Sūtras, part I, in The Sacred Books of the East, 29 : 183.

สำหรับปาริชาตฤคคฤคยสูตร มีเรื่องน่าสังเกตุเกี่ยวกับชนิดของอาหาร
ที่กำหนดไว้ คือ ส่วนใหญ่จะเป็นอาหารที่มาจากเนื้อของนก คือ

เนื้อนกกระจาบฝน (ภารทวาจี)	ถ้าปรารถนาให้เด็กพูดจาได้ฉะฉาน
เนื้อนกกระทา (กปิษุชล)	ถ้าปรารถนาให้เด็กมีความอุดมสมบูรณ์
เนื้อปลา	ถ้าปรารถนาให้เด็กมีความคล่องแคล่ว ว่องไว
เนื้อนกกฤกษา (กฤกษา)	ถ้าปรารถนาให้เด็กมีอายุยืน
เนื้อนกเป็ดน้ำ (อาคิ)	ถ้าปรารถนาให้เด็กมีความรุ่งเรือง ในทางศาสนา ^๑

ส่วนอาปัสติมพคฤคยสูตร กำหนดให้ป้อนเด็กด้วยอาหารที่ปรุงจากข้าวคัม
นมเปรี้ยว และเนยใส ส่วนอาหารประเภทเนื้อสัตว์กำหนดให้เลือกเพียงชนิดเดียว
คือ เนื้อนกกระทา^๒

^๑ Pār. Gr. I. 19.7. - 11.

Hermann Oldenberg, tr. The Grhya - Sūtras, part I,
in The Sacred Books of the East, 29 : 299 - 300.

^๒ Āp. Gr. VI. 16.1 - 2.

Hermann Oldenberg, tr. The Grhya - Sūtras, part II,
in The Sacred Books of the East, 30 : 283.



การประกอบพิธี

ในวันประกอบพิธีป้อนอาหารแข่งครั้งแรกแก่เด็กนั้น อุปกรณ์เครื่องใช้
ในพิธีจะต้องทำความสะอาดให้หมดจด เด็กก็จะต้องแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่สะอาด
เพื่อเข้าพิธีส่างขายนคฤหยสูทร กำหนดว่า เมื่อปรุงอาหารเสร็จเรียบร้อยแล้ว
ก็ป้อนให้เด็กรับประทาน และในขณะที่เด็กกำลังรับประทานอยู่นั้น บิดาจะต้องท่อง
บทสวดมหาวยาทฤติ (มหาวยาทฤติ) โดยการกล่าวคำว่า ภูรุ ภูวะ สวะ (ภูรุ
ภูวะ สวะ) หลังจากนั้นบิดาจะบวงสรวงพระอัคนีด้วยการกล่าวมนต์พระเวท
๒ บท คือ

"ข้าแต่พระอัคนีผู้หน่มแน่นที่สุด ข้าพเจ้าทั้งหลายผู้เป็นมนุษย์
ได้ทำบาปกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยความไม่รู้ ถ้าบาปกรรมอย่างใด
อย่างหนึ่งของข้าพเจ้าทั้งหลายมีอยู่ ขอท่านจงทำให้ข้าพเจ้าทั้งหลาย
เป็นผู้ไม่มีความผิดต่อหน้าอหิติเทพ โอ พระอัคนี ขอท่านจงทำให้โทษ
หลวงเกินทั้งหลายจงสงบระงับโดยสิ้นเชิงเถิด"^๑

"ข้าแต่พระอัคนี แม้ความผิดอันใหญ่หลวงมีอยู่ (ขอท่านจงให้ข้าพเจ้า
ทั้งหลายพ้น) จากที่จองจำของเทพเจ้าและมนุษย์ทั้งหลาย (ขอให้ข้าพเจ้า
ทั้งหลาย) ผู้เป็นเพื่อนของท่าน จงอย่าไว้รับการเบียดเบียนตลอดไป
ขอท่านจงให้ความสุขและกำลังแก่บุตรหลาน (ของข้าพเจ้าทั้งหลาย)"^๒

^๑Rg. IV. 12.4.

yacciddhi te puruṣatrā yavisthācittibhiścakrmā kaccidāgah,
krdhī sva'smān aditeranāgānvyenāmsi śisratho visvagagne.

^๒Rg. IV. 12.5.

mahaścidagna enaso abhika ūrvādevānāmuta martyānām,
mā te sakhāyah sadamidriṣāma yacchā tokāya tanayāya

ต่อจากนั้นบิคาจะกล่าวเพิ่มเติมอีก เพื่อขอให้เทพเจ้าทั้งหลายคุ้มครองบุตรของตนว่า

"ขอพระอัคนิจงให้เจ้ามีชีวิตที่ยั่งยืนและรุ่งโรจน์
ขอพระวรุณและพระราชาแห่งโสม จงให้เจ้ามีความเข้มแข็งและปราศเปรี๊ยะ
ขอเทพทิตติ จงให้ความคุ้มครองแก่เจ้าเสมือนมารดา
ขอเทพเจ้าทั้งหลายจงช่วยให้เจ้ามีชีวิตอยู่ถึงแก่เฒ่า"^๑

ต่อจากนั้นให้วางเก็กลงบนหญ้าสุศ ซึ่งยกขึ้นไปทางทิศเหนือ แล้วบิคาจะ
ท่องมนต์พระเวทอีก ๑ บท ดังนี้

"ข้าแต่แผ่นดิน ขอท่านจงแผ่กว้างออกไปเป็นที่ราบ เป็นที่อยู่อาศัย
ขอท่านจงประทานบ้านเรือนอันกว้างขวางแก่ชาวเจ้าทั้งหลาย"^๒

พิธีสิ้นสุดลงด้วยการให้มารดาของเด็กรับประทานอาหารที่เหลือจากพิธีนั้น

สำหรับปารัสกรคฤห्यสูตร นั้น มีการทำพิธีที่แตกต่างจากสงขยานคฤห्यสูตร
คือ บิคาจะต้องบวงสรวงถวายเนยใส ๒ ครั้ง ครั้งแรกถวายต่อพระสรส์วัตตีเทวี
(สรส์วัตตี) โดยกล่าวมนต์พระเวทดังนี้

^๑ Śān. Gr. I. 27.7.

Hermann Oldenberg, tr. The Grhya - Sūtras, part I,
in The Sacred Books of the East, 29 : 54 - 55.

^๒ Rg. I. 22.15.

syonā pr̥thivi bhavānr̥ksarā nivesānī,
yacchā nah śarma saprathah.

"เทพทั้งหลายได้ทำให้เทพวจาเกิดขึ้น สัตว์ที่มีรูปร่างทั้งหลาย
ก็กล่าววจานั้น วจานั้นเป็นธรรมชาติอันอ่อนหวานสำหรับข้าพเจ้า
เป็นแม่โคผู้ทำให้มีอาหารอันโอชะ ขอวจาอันได้รับการสรรเสริญ
ได้แล้ว จงมาสู่ข้าพเจ้าทั้งหลาย"^๑

ครั้งที่สอง เป็นการบูชาบวงสรวงเพื่อให้เกิดความแข็งแรง บิคาจะกล่าวมนต์
พระเวทจาก วาซสเนย สังหิตา ว่า

"ขอให้ความแข็งแรงจงเป็นของข้าพเจ้าทั้งหลายในวันนี้"^๒

ต่อจากนั้น บิคาจะต้องบวงสรวงถวายอาหารอีก ๔ อย่าง พร้อมกับท่องมนต์

ดังนี้

"ควยลมหายใจเข้า ขอให้ความแข็งแรงจงเป็นของข้าพเจ้าทั้งหลายในวันนี้"^๒
ควยลมหายใจออก ขอให้ความแข็งแรงจงเป็นของข้าพเจ้าทั้งหลายในวันนี้"^๒
ควยดวงตาของข้า ขอให้ความแข็งแรงจงเป็นของข้าพเจ้าทั้งหลายในวันนี้"^๒
ควยหูของข้า ขอให้ความแข็งแรงจงเป็นของข้าพเจ้าทั้งหลายในวันนี้"^๒

^๑ Rg. VIII. 100.11.

devīm vācamajanayanta devāstām visvarūpaḥ pasavo vadanti,
sā no mandreṣamūrjāṃ duhānā dhenurvāgasmānupa suṣṭutaitu.

^๒ Vāj. Saṃhitā XVIII. 33.

Hermann Oldenberg, tr. The Grhya - Sūtras, part I,
in The Sacred Books of the East, 29 : 299.

^๓ Pār. Gr. I. 19.4.

Hermann Oldenberg, tr. The Grhya - Sūtras, part I,
in The Sacred Books of the East, 29 : 299.

เมื่อบิคาทของมนต์จบลงแล้วก็รับประทานอาหารในพิธีก่อน แล้วจึงป้อนอาหารในพิธีแต่ละชนิกนั้นแก่เด็ก ในขณะที่บิคาทอาหาร บิคาทอาจจะกล่าวคำว่า "เอาเด็ก" (หนต) หรือจะไม่กล่าวคำใด ๆ ก็ได้ พิธีจะสิ้นสุดลงด้วยการเลี้ยงอาหารแก่พรหมณ์ และพรหมณ์เป็นผู้ให้พรแก่เด็ก

สิ่งสำคัญที่สุดของพิธีอันนปราศนะก็คือ การที่ให้เด็กได้รับประทานอาหารที่ได้จัดเตรียมไว้ในพิธี ซึ่งอาหารแต่ละชนิกนั้นก็มีความมุ่งหมายทางสัญลักษณ์ เพื่อความเจริญทางบุคลิกภาพในอนาคตของเด็ก อันเป็นที่พึงปรารถนาของบิดามารดา

เมื่อเสร็จพิธีแล้ว บางครอบครัวอาจจะให้มีการเลี้ยงหาญถึงอาชีพในอนาคตของเด็ก ด้วยการนำเครื่องมือเครื่องใช้ของอาชีพต่าง ๆ เช่น มีด ปากกา กระจก คินสอ ฯลฯ มาวางเรียงไว้ตรงหน้าบูชเทพเจ้าของครอบครัว แล้วปล่อยให้คลานไปยังเครื่องมือเหล่านั้น เครื่องมือชิ้นแรกที่เด็กจับจะเป็นการหาญถึงอาชีพในอนาคตของเด็ก^๑

พิธีอันนปราศนะเป็นเสมือนสัญญาณที่เตือนมารดาว่า ถึงเวลาที่ควรจะให้เด็กได้เริ่มหย่านมได้แล้ว และฝึกให้เด็กได้รับประทานอาหารแข็งที่เป็นประโยชน์ต่อไป การฝึกเด็กในระยะเวลาที่เหมาะสมนี้ จึงเป็นผลดีทั้งมารดาและบุตร

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๑Mārkaṇḍeya Purāna อางถึงใน P.V. Kane, History of Dharmasāstra, I. 2.258.

Sinclair Stevenson, The Rites of the Twice - Born,

พิธีจุฬากรรม (จุฬากรรม) พิธีไว้อุจ

จุฬา หมายถึงกระดูกผมหรือปอผม ซึ่งยังคงปล่อยไว้ หลังจากโกนผมตรงส่วนอื่น ๆ ออกแล้ว ดังนั้น พิธีจุฬากรรมจึงหมายถึง พิธีที่เก็บปอผมหรือกระดูกผมไว้บนศีรษะตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งถือว่าเป็นพิธีที่สำคัญยิ่งพิธีหนึ่ง จากบทสวดในขณะที่ทำพิธีโกนผมของเด็ก ทำให้รู้สึกประสพผลสำคัญของการทำพิธีว่า เมื่อขอพรจากพระผู้เป็นเจ้าให้ประทานชีวิตที่ยืนนานแก่เด็กนั้น และถ้าทวิษณุโกไม่ได้ประกอบพิธีจุฬากรรมชีวิตก็จะสั้น ฉะนั้น ทวิษณุทุกคนจึงหลีกเลี่ยงการประกอบพิธีไม่ได้ แต่จุดประสงค์พื้นฐานของพิธีจุฬากรรมที่แอบแฝงอยู่คือ เมื่อสุขภาพและความงามของร่างกายเป็นประการแรก เนื่องจากกลากเป็นสิ่งที่รบกวนอย่างใหญ่หลวงต่อคนฮินดูในสมัยโบราณ เพื่อเป็นการรักษาศีรษะให้สะอาดจึงต้องโกนผมบนศีรษะทิ้ง และใบมีดโกนที่คมกริบที่ใช้โกนผมบนศีรษะของเด็กนั้น ก่อให้เกิดความหวาดกลัวอันตรายที่จะเกิดขึ้นแก่เด็กเป็นอย่างยิ่ง ความรู้สึกนี้เองจึงเป็นต้นเหตุให้มีการประกอบพิธี จุฬากรรมในรูปแบบทางศาสนาขึ้น^๑ นอกจากนี้ ชาวฮินดูในสมัยโบราณยังมีความเชื่อว่า ภายในศีรษะใกล้ ๆ กับกระหม่อมเป็นศูนย์รวมของเส้นโลหิตแดง ซึ่งถือว่าเป็นขวัญหรือจุดสำคัญของชีวิต เรียกว่า อชิปติ การทำให้บาดเจ็บในบริเวณนี้ จะเป็นต้นเหตุให้ถึงแก่ชีวิตได้ ฉะนั้น จึงต้องมีการไว้อุจเพื่อปกคลุมบริเวณที่สำคัญนี้

จากข้อความบางโศลกในบทพระเวท แสดงให้เห็นว่าชาวฮินดูในสมัยนั้นมีการไว้อุจหลาย ๆ ปอผมบนศีรษะ^๒ ซึ่งเป็นข้อสันนิษฐานได้ว่า พิธีจุฬากรรมนั้นมีขึ้น

^๑ Raj Bali Pandey, Hindu Samskāras, p. 159.

^๒ Rg. VI. 75.17.

Rg. VII. 33.1.

ตั้งแต่สมัยพระเวทนั้นเทียว ในสมัยสูตร คัมภีร์คฤห्यสูตรได้วางหลักเกณฑ์ในการประกอบรูปทากรรมไว้อย่างละเอียดพิถีหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยบทสวดในขณะที่ทำพิธีหลายบทด้วยกัน แต่ในกรณีที่ประกอบพิธีรูปทากรรมให้แก่เด็กผู้หญิง ก็จะไม่มีการท่องบทสวดเหล่านี้

ระยะเวลาในการประกอบพิธี

ตามความเห็นของคฤห्यสูตรโดยทั่วไป การประกอบพิธีรูปทากรรมจะเลือกทำได้ ๒ ระยะเวลาด้วยกันคือ ระยะเวลาแรก เมื่อเด็กอายุได้ ๑ ขวบบริบูรณ์ และระยะที่สอง เมื่อเด็กอายุย่างเข้าปีที่ ๓ คัมภีร์ศางขายนคฤห्यสูตร ได้กำหนดระยะเวลาในการประกอบพิธีที่ละเอียดออกไปตามวรรณะ^๒ คือ วรรณะพราหมณ์ ให้ประกอบพิธีได้เมื่อเด็กอายุ ๑ ขวบ หรือ ๓ ขวบ วรรณะกษัตริย์ เมื่อเด็กอายุได้ ๕ ขวบ และวรรณะไวศยะ เมื่อเด็กอายุได้ ๗ ขวบ และคัมภีร์สมฤติได้กำหนดให้ประกอบพิธีเมื่อเด็กอายุได้ ๓ ขวบ^๓ สำหรับวันที่ใช้ในการประกอบพิธีนั้น ต้องเป็นวันที่มีนักษัตรที่เป็นมงคล

^๑ Āsv. Gr. I. 17.1.

Pār. Gr. II. 1.1.

Khā. Gr. II. 3.16.

Gobh. Gr. II. 9.1.

Hir. Gr. II. 1.6.1.

Āp. Gr. VI. 16.3.

^๒ Śān. Gr. I. 28. I - 4.

^๓ VI. S. XXVII. 12.

M.S. II. 35.

cūḍakarma dvijātīnāṃ sarveṣāmeva dharmataḥ,
pratham'bde tṛtiye vā kartavyam śrutīcodanāt.

สถานที่และอุปกรณ์ในพิธี

สถานที่ประกอบพิธีจุฬากรรม คือบริเวณลานบ้านทางทิศตะวันออก
พื้นดินบริเวณนั้นจะถูกฉาบด้วยมูลโคผู้ และให้ท่อกองไฟขึ้นกลางบริเวณนั้น

อุปกรณ์เครื่องใช้ในพิธีมีดังนี้

- ทางทิศเหนือของกองไฟ จะมีภาชนะ ๔ ใบ แต่ละใบใส่เมล็ดข้าวเจ้า
เมล็ดข้าวฟ่าง เมล็ดถั่ว และเมล็ดงา ตามลำดับ แต่โคภิลคฤหยสูตร กล่าวว่า
ภาชนะทั้ง ๔ ใบนี้ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออก*

- ทางทิศตะวันตกของกองไฟ มารดาจะนั่งอุ้มเด็กอยู่บนตัก เสื้อผ้าที่ให้
เด็กสวมใส่นี้ ต้องเป็นเสื้อผ้าที่สะอาด ที่ยังไม่ผ่านการซักมาก่อน และมีภาชนะ ๒ ใบ
วางอยู่ข้าง ๆ ใบหนึ่งใส่มูลโค อีกใบหนึ่งใส่ใบศมี

- บิดาของเด็กจะนั่งถือหม้อสุท ๒๑ ตัน อยู่ทางด้านขวามือของผู้เป็น
มารดา

- น้ำจุนและน้ำเย็น

- ใบมีคโณ

- กระจกเงา

ส่วนผู้ที่ทำหน้าที่โกนผมของเด็กคือช่างตัดผม ซึ่งจะไ้รับสิ่งของในภาชนะ
ทั้งสี่ที่ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของกองไฟในพิธีเป็นของกำนัล

* Gobh. Gr. II. 9.6.

Hermann Oldenberg, tr. The Grhya - Sūtras, part II,
in The Sacred Books of the East, 30 : 60.

การประกอบพิธี

เมื่อเตรียมอุปกรณ์ในพิธีเรียบร้อยแล้ว บิดาจะรินน้ำเย็นและน้ำอุ่นผสมเข้าด้วยกัน แล้วออกไปที่ข้างคัมภีร รวบรวมความคิดไปสู่เทพสวิตฤ พร้อมกับกล่าวบทสวดว่า

"เทพสวิตฤ เสด็จมาที่นี่แล้วพร้อมด้วยมีกโณนของพระองค์"^๑ หลังจากนั้น บิดาก็ออกไปที่น้ำอุ่นที่ผสมนั้น แล้วรวบรวมความคิดมุ่งไปยังพระวายุ พร้อมกับกล่าวบทสวดว่า

"ด้วยน้ำอุ่นนี้ ขอพระวายุโปรดเสด็จมาที่นี่"^๒

ต่อจากนั้น บิดาของเด็กจะนำน้ำอุ่นที่ผสมนั้นรดบนศีรษะของเด็กให้เปียกชุ่ม ๓ ครั้ง โดยเริ่มจากศีรษะด้านซ้ายก่อน (อาศวลายนนฤหฤษฐกร ให้ผสมเนยใสหรือนมเปรี้ยวลงในน้ำอุ่นที่ใช้รดศีรษะเด็กด้วย) พร้อมกับกล่าวบทสวดว่า

"ขอให้เทพอหิติตักดมของเจ้า ขอให้น้ำจางทำให้ดมของเจ้าชุ่มชื้นและเกิดพละกำลัง"

บิดาจะสอดคนของหญ้ากุก ๓ ต้น เข้าไปที่เส้นผมทางศีรษะด้านขวาของเด็ก พร้อมกับกล่าวบทสวดว่า

^๑ M. Br. I. 6.1.

Hermann Oldenberg, tr. The Grhya - Sūtras, part II, in The Sacred Books of the East, 30 : 61.

^๒ M. Br. I. 6.2.

Ibid.

"ขอให้สมุนไพร่นี้ จงปกป้องเด็กผู้นี้เถิด"^๑
แล้วบิดาของเด็กก็จะก้มมีดโกนลงบนใบหญ้ากุศ และกล่าวบทสวดต่อไปว่า

"ขอให้ขวานจงอย่าทำอันตรายแก่เด็กผู้นี้เถิด"^๒
หลังจากนั้น บิดาจะทำพิธีตัดปลายเส้นผมของเด็ก โดยเริ่มตัดจากศีรษะด้านขวา ๔ ครั้ง แต่ละครั้งบิดาจะต้องสวดหญ้ากุศ ๓ ตน เข้าไปที่เส้นผมของเด็ก แล้วบิดาจะตัดปลายเส้นผมปอยที่ถูกหญ้ากุศแบ่งไว้นั้น พร้อมกับตัดตนของหญ้ากุศนั้นด้วย พร้อมกับกล่าวบทสวดทุกครั้ง^๓

เมื่อบิดาตัดปลายผมของเด็กครั้งที่ ๑ บิดาจะกล่าวบทสวดว่า
"ควมมีดโกนที่สวิตฤไช้ตัดผมของกษัตริย์โสมและวรุณ ขอให้มิดโกนเล่มนั้น
จงตัดผมของบุตรชายของข้า ควมเถิด ทั้งนี้เพื่อให้เขามีอายุยืนนานจนถึงวัยชรา"

เมื่อบิดาตัดปลายผมครั้งที่ ๒ จะกล่าวบทสวดว่า

^๑ Tei. S. I. 2.1.1.

Hermann Oldenberg, tr. The Grhya - Sūtras, part II, in The Sacred Books of the East, 30 : 217.

^๒ Ibid.

^๓ Āsv. Gr. I. 17.10 - 13.

Hermann Oldenberg, tr. The Grhya - Sūtras, part I, in The Sacred Books of the East, 29 : 185.

"ควยสิ่งทีเพชากฤไเโกนเกียรของพระพฤหัสปติ พระอัคนิ และพระอินทร์ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนแห่งชีวิต ข้าจึงไชสิ่งนั้นโกนกีระของเจ้า เพื่อให้เจ้ามีอายุยืนนาน มีชื่อเสียงและมีความสุข"

เมื่อตักครั้งที่ ๓ บิดาจะกล่าวบทสวดอีก ๑ บท ดังนี้

"ควยสิ่งทีไชมองดูควงอาทิตย์ครั้งแล้วครั้งเล่า หลังจากยามราตรีไค่ผ่านพ้นไป ข้า จึงไชสิ่งนั้นโกนกีระของเจ้า เพื่อความมีอายุยืนนาน ความมีชื่อเสียง และความสุขของเจ้า"

และเมื่อตักครั้งที่ ๔ ให้บิดากล่าวบทสวดทั้ง ๓ บท ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

ตอจากนั้นบิดาก็จะเปลี่ยนมาตักนมทางกีระคานชายของเด็กควยวิธีการเช่นเดียวกัน โดยลงมิกโกนทั้งหมดเพียง ๓ ครั้ง ปอยนมทีถูกตักตอออกแต่ละครั้งนั้น บิดาจะวางลงบนใบศมี แล้วยื่นให้มารดา โภยให้ปลายเส้นนมชี้ขึ้นไปทางทิศตะวันออก มารดาจะรับไปวางไว้ในภาชนะทีใส่มูลโคซึ่งตั้งอยู่ใกล้ตัวนาง สำหรับใบมิกโกนนั้น บิดาจะตองนำมาทำควมสะอาดเสียดก่อนทีจะให้ช่างตักนม พร้อมกับกล่าวบทสวดดังนี้

"เมื่อท่านไค่โกนกีระของเด็กแลควยใบมิกโกนทีอาจทำให้เด็กมีบาดแผลบ้าง แต่กทำเพื่อให้กีระของเด็กบริสุทธิ์ ขอจงอย่าปลิดชีวิตเด็กผู้นี้เลย"

ตอจากนั้นบิดาของเด็กจะมอบมิกโกนให้ช่างตักนมโกนกีระ และจัดตั้งปอยนมบนกีระของเด็กตามธรรมเนียมของแต่ละครอบครัว ปอยนมทีจัดตั้งไว้บนกีระนี้เรียกว่า ศิกษา จะมีจำนวนแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับธรรมเนียมปฏิบัติทีสืบ

ทองคำของแต่ละครอบครัว^๑ แต่ในสมัยต่อมานิยมเก็บปอยดมไว้เพียงปอยเดียว และโค้ววิวัฒนาการขึ้นกลายเป็นสัญลักษณ์ที่จำเป็นของฮินดู เพราะถือว่าปอยดมนี้เป็นเครื่องหมายภายนอกที่จะขาดเสียมิได้ของพวกทวิช และชายโค้วที่มีโค้วเก็บปอยดมไว้จะไม่ได้รับบุญกุศลในทางศาสนาอย่างเต็มที่

สำหรับเศษผมที่ถูกตัดและทิ้งไว้ในภาชนะที่ใส่มูลโค้นั้น จะต้องนำไปฝังในคอกวัว หรือโยนทิ้งในบ่อน้ำหรือบริเวณที่มีน้ำ หรือฝังไว้ที่โคนรากของต้นมะเคื่อ หรืออาจจะฝังไว้ในป่าก็ได้ ชาวฮินดูถือว่าเส้นผมเป็นส่วนหนึ่งของร่างกาย ศักดิ์สิทธิ์ มุ่งร้ายอาจโช้อ่านาจเวทมนต์ทำอันตรายได้ ฉะนั้น จึงต้องทิ้งเศษผมเหล่านั้นในที่มืด ซิด เพื่อความปลอดภัย

^๑ Āsv. Gr. I. 17.18.

Hermann Oldenberg, The Grhya - Sūtras, part I, in The Sacred Books of the East, 29 : 186.

Hir. Gr. II. 1.6.12.

Hermann Oldenberg, The Grhya - Sūtras, part II, in The Sacred Books of the East, 30 : 218.



พิธีกรรมเวช (กรณเวช) พิธีเจาะหู

มนุษย์เรานิยมการเจาะหูมาแต่โบราณกาลแล้ว จุดประสงค์ของการเจาะหูในเบื้องต้นก็เพื่อใช้ใส่เครื่องประดับตกแต่งกายให้สวยงาม แต่ต่อมาก็พบว่า การเจาะหูนั้นมีประโยชน์ต่อสุขภาพร่างกาย และเพื่อเน้นให้เห็นว่าเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น จึงนำการเจาะหูนี้เข้ามาเป็นพิธีสังสการ ซึ่งเป็นพิธีสำคัญทางศาสนาพิธีหนึ่งค้ำยเพื่อให้ลูกศรัทธาขึ้น ถึงกับได้มีการกำหนดเป็นบทลงโทษทางศาสนาไว้สำหรับพราหมณ์ผู้ที่ไม่ได้เจาะหู ดังที่เทวดสมฤติ (เทวดสมฤติ) ได้กล่าวไว้ว่า "บุญกุศลต่าง ๆ ที่สร้างสมมาทั้งหมดจะหายไปทันที ถ้าผู้สะสมบุญกุศลนั้นไปพบพราหมณ์ผู้ใดที่แสงพระอาทิตย์ไม่สามารถส่องผ่านรูหูไปได้ และไม่ควรรจะให้ของใด ๆ แก่พราหมณ์ที่มีลักษณะดังกล่าวนี้ เพราะจะทำให้ผู้ให้นั้นกลายเป็นฤทธิพิศาจไป"^๑ สุนทรุคสังหิตา (สุนทรุค สंहิตา) กล่าวว่า "เด็กควรจะได้รับ การเจาะหูเพื่อเป็นการป้องกันมิให้เด็กได้รับอันตรายจากโรคร้ายต่าง ๆ เช่น โรคไข้เลือด และเพื่อเป็นการตกแต่งร่างกายด้วย"^๒ ดังนั้น พิธีกรรมเวชะ จึงเป็นการป้องกันล่วงหน้าในระยะต้นของชีวิต เพื่อป้องกันการรบกวนจากโรคร้ายต่าง ๆ ให้น้อยที่สุด

ในคัมภีร์คฤหยสูตรทุกเล่ม ไม่ได้กล่าวถึงพิธีกรรมเวชไว้เลย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการยอมรับพิธีการเจาะหูเข้ามาเป็นพิธีสังสการอย่างหนึ่ง เพิ่งมีขึ้นในภายหลัง คือ มีการกล่าวถึงกำหนดเวลาในการทำพิธีอยู่ในภาคผนวกของเพาชายน-คฤหยสูตร (พาชายนคฤหยเศษสูตร) และมีการบรรยายถึงการประกอบพิธีใน

^๑ Raj Bali Pandey, Hindu Samskaras, p. 104.

^๒ Susruta Samhitā 16.1, 19.21. อ้างถึงใน Raj Bali

กาฏยายนสูตร (กาฏยายนสูตร) ซึ่งอยู่ในภาคผนวกของปาริสักรคฤหยสูตร
(ปาริสักรคฤหยปริศิษฏ)

ระยะเวลาในการประกอบพิธี

ภาคผนวกของเทหาชายนคฤหยสูตร กล่าวว่า พิธีกรรมเวธ จะต้องทำ
ในเดือนที่ ๗ หรือเดือนที่ ๘ หลังจากกลอด^๑ แต่กาฏยายนสูตรกำหนดให้ทำพิธี
จนกว่าเด็กจะมีอายุได้ ๓ หรือ ๔ ปี^๒

กาฏยายนสูตรกำหนดให้บิดาเป็นผู้ประกอบพิธี แต่ไม่ได้กล่าวว่าจะให้
ใครเป็นผู้เจาะใบหูของเด็ก ศรีปติ (ศรีปติ) ซึ่งเป็นนักเขียนในสมัยกลางผู้หนึ่ง
กล่าวว่า ให้ใช้ช่างทำเข็มก็ได้แต่ควรจะใช้ช่างทองมากกว่า^๓ ซึ่งโดยทั่ว ๆ ไป
ส่วนมากก็มักจะเป็นหน้าที่ของช่างทอง จึงทำให้การเจาะหูเป็นความชำนาญพิเศษ
ของช่างทอง

ชนิดของเข็มที่ใช้เจาะหูแตกต่างกันไปตามวรรณะ คือ วรรณะกษัตริย์ใช้
เข็มทอง วรรณะพราหมณ์และไวศยะให้ใช้เข็มเงิน ส่วนวรรณะศูทรให้ใช้เข็มเหล็ก

^๑ P.V. Kane, History of Dharmasāstra, I : 2 : 254.

^๒ Raj Bali Pandey, Hindu Saṁskāras, p. 103.

L.D. Barnett, Antiquities of India, p. 140.

^๓ Raj Bali Pandey, Hindu Saṁskāras, p. 103.

การประกอบพิธี

พิธีกรรมเวร เป็นไปอย่างง่าย ๆ ไม่มีพิธีการอะไรมากนัก คือ จะต้องประกอบพิธีในช่วงเช้าของวันที่เป็นมงคล ให้เด็กนั่งหันหน้าไปทางทิศตะวันออก และป้อนนมให้เด็กรับประทาน บิดาก็ต้องหันหน้าไปทางทิศตะวันออกเช่นกัน ต่อจากนั้นก็มีการเจาะหู โดยเริ่มเจาะที่หูข้างขวาก่อน ในขณะที่เจาะหูแต่ละข้างนั้น บิดาจะท่องมนต์พระเวท ๑ บท ที่หูข้างที่กำลังเจาะอยู่ว่า

"ข้าแต่เทพผู้ควรแก่การบูชาทั้งหลาย ขอพวกข้าพเจ้าจงไต่ถ้ำสิ่ง
ที่ค้ำงาม ค้วยหู จงได้เห็นสิ่งที่ค้ำงามค้วยตา ขอให้ข้าพเจ้าทั้งหลาย
ผู้สรรเสริญพระองค์จงได้รับซึ่งความเป็นผู้มีอายุยืน อันเทพเจ้าเป็นผู้
กำหนดค้วยอวัยวะและร่างกายอันแข็งแกร่ง"^๑

ในกรณีที่เป็นเด็กผู้หญิง บางครอบครัวจะให้ช่างเจาะรูที่จมูกค้วย เพื่อให้ใส่เครื่อง
ประดับให้สวยงาม^๒

^๑ Rg. I. 89.8.

bhadraṃ karṇebhiḥ sṛṇuyāma devā bhadraṃ paśyemāksabhir-
yajatrāḥ,

sthirairamṅgaiṣṭustuvāmsastanūbhirvyasēma devahitaṃ
yadāyuh.

^๒ P. Thomas, Hindu Religion Custom and Manners, p. 80.

Sinclair Stevenson, The Rites of the Twice - Born,

พิธีสิ้นสุดลงด้วยการเลี้ยงอาหารแก่พราหมณ์ แต่คัมภีร์ในสมัยหลัง
ต่อมาได้เพิ่มเติมส่วนประกอบทั้งทางศาสนา และทางความรื่นเริงเข้าไป
ด้วย คือ ในวันประกอบพิธีจะต้องมีการบูชาเทพเจ้าต่าง ๆ คือ พระวิษณุ พระศิวะ
พระพรหม พระอาทิตย์ พระจันทร์ เทพเจ้าประจำทิศ ฯลฯ เมื่อเสร็จพิธีแล้ว
จะมีการเลี้ยงฉลองรื่นเริงกันในหมู่ญาติพี่น้อง

ในปัจจุบันพิธีกรรมเวทมักจะทำในวันที่ ๑๒ หลังจากที่เกิดเกิดโดยให้
ช่างทองหรือผู้ชำนาญเจาะให้ เข็มที่ไขเจาะมักทำด้วยทองคำ พอเจาะทะลุก็ได้
คุ่มหูทองคำที่มีลักษณะเป็นวงแหวนไว้ ถ้าเป็นเด็กผู้หญิงจะต้องเจาะหูข้างซ้ายก่อน
และเด็กผู้ชายจะต้องเจาะหูข้างขวา

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย